

Archeologische opgraving

Verslag van resultaten

Eindverslag

INGELMUNSTER
MEULEBEKESTRAAT
(prov. West-Vlaanderen)

Auteurs: Bert MESTDAGH

Projectcode: 2020E105

Vergunningsnummer:	2020E105
Projectleider:	Christof Vanhoutte
Naam erkende archeoloog:	Monument Vanderkerckhove
Erkenningsnummer:	OE/ERK/Archeoloog/2015/00031
veldwerkleider:	Bert Mestdagh
Archeologisch team:	Natascha Derweduwes, Siel Leemans, Bert Mestdagh
Bevoegde Vlaamse overheid:	Giel Verbeelen (Erfgoedconsulent Onroerend Erfgoed)
Plannen:	Bert Mestdagh
Materiaaltekeningen:	Bert Mestdagh
Provincie:	West-Vlaanderen
Gemeente:	Ingelmunster
Deelgemeente:	Ingelmunster
Plaats:	Meulebekestraat (zie plan in bijlage 1 tot 4)
Projectcode:	INMEO20
Lambertcoördinaten onderzoeksgebied:	X: 72 692m – Y: 181 177m X: 72 493m – Y: 180 808m
Kadastergegevens:	Ingelmunster, sectie B, percelen 1143C en 1145d (zie plan in bijlage 1 en 2)
Topografische kaart:	Zie plan in bijlage 1 en 2
Begindatum onderzoek:	01/09/2020
Einddatum onderzoek:	09/09/2020
Relevante termen thesauri:	Ingelmunster, opgraving, Romeinse periode, enclos, begraving.
Beheer opgravingsdata:	Monument Vandekerckhove nv Oostrozebekestraat 54 8770 Ingelmunster
Titel:	Archeologische opgraving archeologierapport Ingelmunster Meulebekestraat (prov. West-Vlaanderen)..
Contact:	info@monument.be; T: +32 51 31 60 80

0. INHOUDSTAFEL

0. INHOUDSTAFEL	3
1. INLEIDING	5
2. BESCHRIJVEND GEDEELTE	7
2.1. BESCHRIJVING VAN DE ONDERZOEKSOPDRACHT	7
2.1.1. Vraagstelling.....	7
2.1.2. Randvoorwaarden.....	8
2.1.3. Geplande werken	9
2.2. WERKWIJZE EN OPGRAVINGSSTRATEGIE	11
2.2.1. Voorbereiding.....	11
2.2.2. Veldwerk.....	13
2.2.3. Verwerking.....	16
2.2.4. Inbreng specialisten	16
3. ASSESSMENTRAPPORT	17
3.1. BESCHRIJVING, MOTIVERING EN REGISTRATIE	17
3.2. WETENSCHAPPELIJK POTENTIEEL	17
4. BESCHRIJVING VAN DE VINDPLAATS.....	18
4.1. TOPOGRAFISCHE SITUERING.....	18
4.2. GEOLOGISCHE SITUERING	19
4.3. BODEMKUNDIGE SITUERING	21
5. HISTORISCHE EN ARCHEOLOGISCHE VOORKENNIS	22
5.1. HISTORISCH KADER.....	22
5.2. ARCHEOLOGISCH KADER	26
6. RESULTATEN	30
6.1. STRATIGRAFIE	30
6.2. BESCHRIJVING SPOREN EN VONDSTEN.....	33
6.2.1. Prehistorie.....	34
6.2.2. Brandrestengraven.....	35
6.2.3. Houtskoolmeilers.....	42
6.2.4. Enclos en erosiegeul	46
6.2.5. Perceelsgracht.....	50
6.3. VEGETATIE	51
7. INTERPRETATIE EN DATERING	54

8. ONDERZOEKSVRAGEN.....	58
9. SAMENVATTING	61
9. BIBLIOGRAFIE	62
9.1. LITERATUUR	62
9.2. INTERNETBRONNEN.....	66
10. BIJLAGEN	67

1. INLEIDING

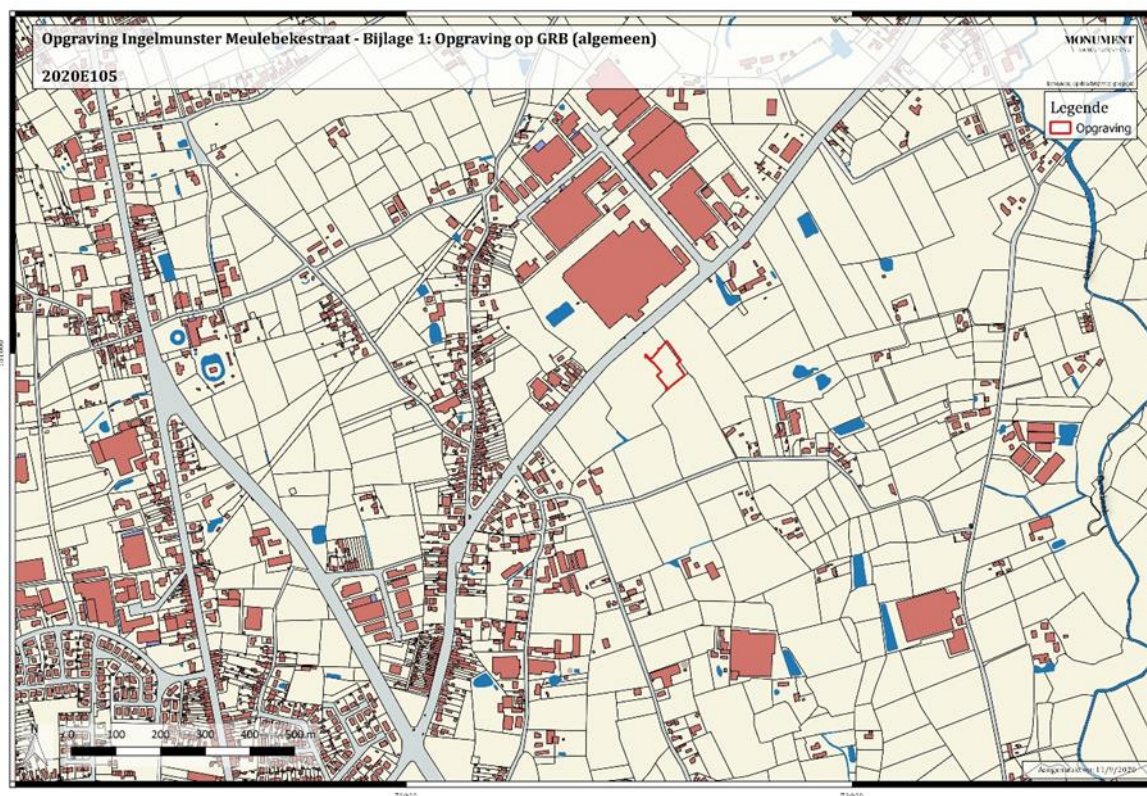
In het kader van een stedenbouwkundige vergunningsaanvraag werd een archeologienota opgesteld, waarbij een archeologische evaluatie is gemaakt van een plangebied langs de Meulebekastraat te Ingelmunster. In eerste instantie is een uitgebreide bureaustudie (ID13298 - 2019I240)¹ uitgevoerd, gevolgd door een vooronderzoek door middel van proefsleuven (ID15754 - 2020E77)². Dit mondde vervolgens uit in het advies om een deel van het plangebied vlakdekkend op te graven.

De bureaustudie kon de aan- of afwezigheid van een archeologische site niet beargumenteren. Daarom werd over gegaan tot een proefsleuvenonderzoek, waarbij twee waarschijnlijke brandrestengraven, twee houtskoolmeilers en ontginningskuilen aan het licht kwamen. Minstens een deel van deze sporen werd in de Romeinse periode gedateerd. Er werd geadviseerd een zone van 4274m² die gericht was op de zone met brandrestengraven en de mogelijke ontginningskuilen. In datzelfde traject zouden ook de eerder ingezamelde monsters uit de houtskoolmeilers worden onderzocht. Het veldwerk van de vlakdekkende opgraving werd uitgevoerd tussen 1 en 9 september 2020 door een team van Monument Vandekerckhove nv.

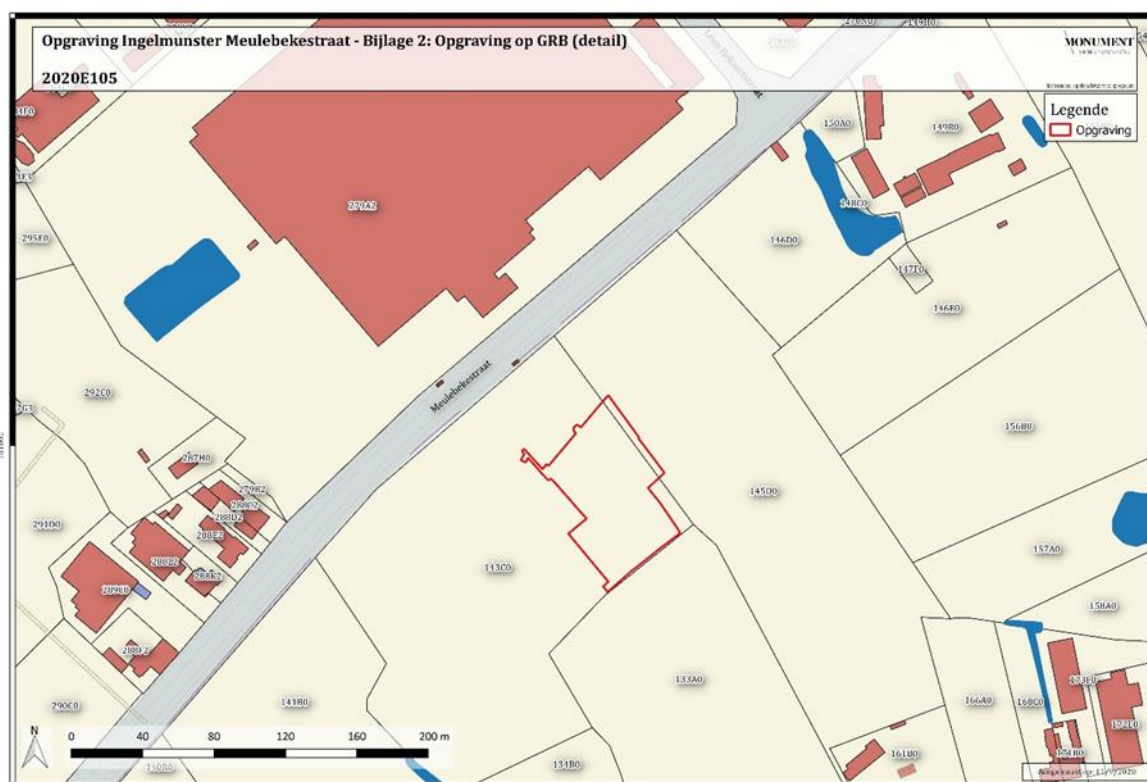
In dit eindverslag worden de eerste resultaten van het archeologisch onderzoek voorgesteld. De tekst wordt verduidelijkt met kaarten en foto's. Als bijlage zijn de gedigitaliseerde overzichtsplannen opgenomen.

¹ Zie ook de bekrachtigde archeologienota ID 13298 – terug te vinden via link: <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/13298> en VERMEERSCH J. 2019

² MESTDAGH B. 2020a

Figuur 1: Situering van het plangebied.

Figuur 2: Situering van het plangebied (detail).

2. BESCHRIJVEND GEDEELTE

2.1. Beschrijving van de onderzoeksopdracht

2.1.1. Vraagstelling

Het doel van de archeologische opgraving is om te achterhalen wat de exacte aard is van de archeologische site die werd aangetroffen in de bodem. Kennis daarvan kan bijdragen tot een beter begrip van de geschiedenis van deze regio. Hiertoe werden in het programma van maatregelen na de proefsleuven volgende niet-limitatieve onderzoeksvragen voorgesteld³:

- Hoe is de bodemopbouw en heeft dit invloed op de bewaring van de sporen?
- Stammen de archeologische sporen en artefacten uit meerdere perioden en is er een chronologie op te stellen?
- Wat is de aard van de archeologische site, sporen en/of artefacten (bewoning, funerair, ambachten, ontginning...)?
- Kon de omvang van de volledige archeologische site worden achterhaald? Zoja, is er een vorm van afbakening herkend (zoals greppels of palissaden)?
- Werd er informatie verkregen over de omvang van het grafveld?
- Welke concrete informatie leverde het onderzoek van de houtskoolmeilers op?
- Zou het vlakdekkend opgraven van de zone met houtskoolmeilers bijkomende informatie hebben opgeleverd?
- Werden gebouwen herkend en zijn die binnen gekende typologieën in te passen?
- Hoe past de vindplaats binnen het regionale landschap uit deze specifieke periode? Zijn deze vergelijkbaar met andere soortgelijke vindplaatsen uit dezelfde periode of heeft de site een afwijkend karakter?
- Is er tijdens de archeologische opgraving informatie verkregen over de vegetatie binnen en rond de site en wat zegt dit over de menselijk activiteiten in de omgeving?
- Kan op basis van de aangetroffen sporen een verwachtingspatroon voor de omliggende percelen opgemaakt worden?

³ MESTDAGH B. 2020b: p. 4-5

2.1.2. Randvoorwaarden

Er werden geen specifieke randvoorwaarden opgesteld.

2.1.3. Geplande werken⁴

De geplande werken omvatten de bouw van een champignonloods van 5.745m² aangelegd worden (Figuur 3 en Figuur 4). Deze loods zal onder andere bestaan uit kantoren, ruimtes voor verpakking, koelkasten en opslagruimtes. Het loopvlak van dit gebouw zal (afhankelijk van de ruimte) gelegen zijn op het huidige looppniveau, op 0,50m en 1,45m –mv. Er loopt nog een onderzoek om de diepte voor de funderingen vast te stellen.

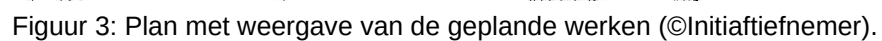
In het noorden van de loods wordt een laad- en loszone aangelegd. Deze zal een oppervlakte hebben van ongeveer 362m² en een maximale diepte van 1,25m –mv. De zone van de laad- en loszone zal aangelegd worden met een betonverharding die rondom de loods wordt aangelegd. Het gaat daarbij om een oppervlakte van 3257m². De betonverharding zal 40cm diep zijn. Die bestaat uit 25cm steenpuin en 15cm betonverharding. In het oosten wordt daarop ook een parking aangelegd.

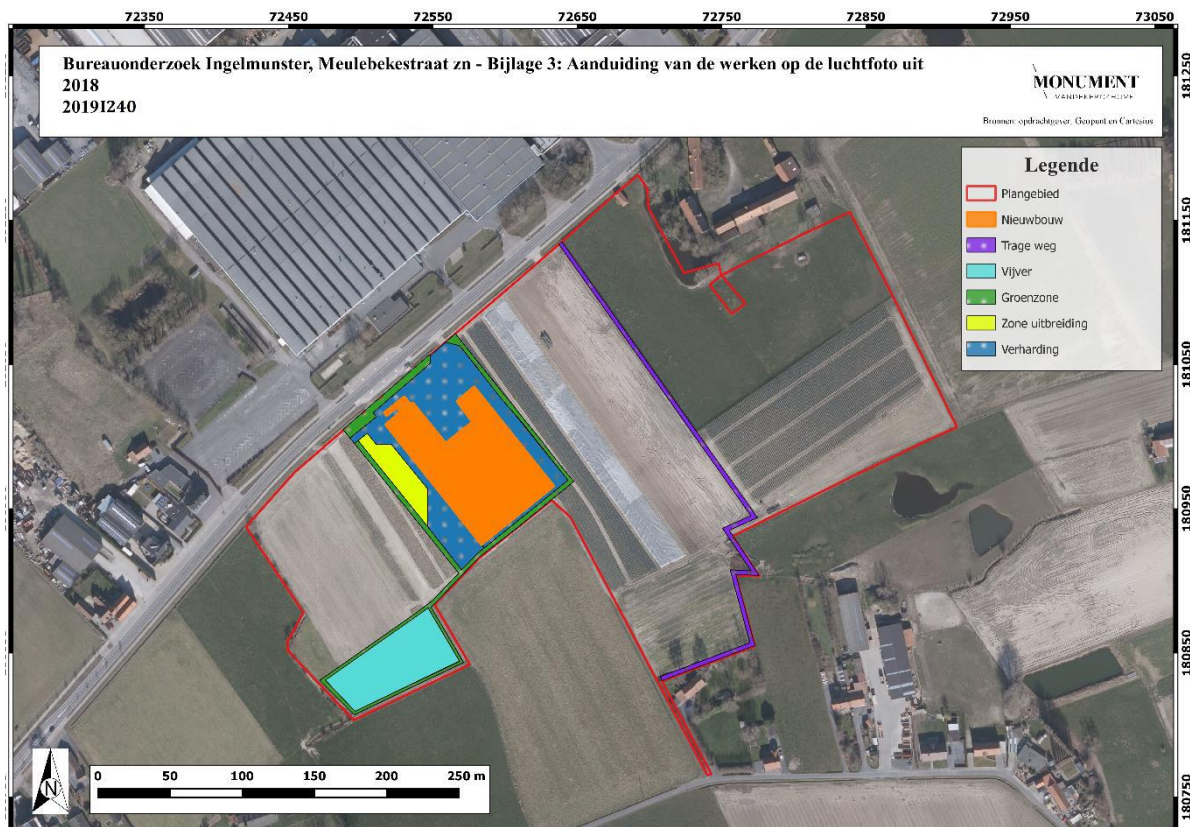
In de westelijke zone naast de loods wordt de verharding aangelegd met steenslag die een oppervlakte zal hebben van 1.360m². Hoe diep deze verharding wordt aangelegd is momenteel nog niet bekend maar doorgaans worden verhardingen tot maximaal 50cm diep aangelegd.

Op het plangebied wordt ook op een oppervlakte van ca. 2.138m² groenzone aangelegd. De impact van de bodem is op dit moment nog niet bekend. In het zuidoosten zal een buffervijver worden aangelegd met een oppervlakte van ca. 2.987m². Op dit moment is de diepte van deze locatie 2,50m onder het referentieloopvlak. Bij de aanleg van de vijver zal de diepte op 2,65m komen te liggen. Er is dan dus een afgraving van slechts 15 cm op het diepste punt. Ten opzichte van de nulpas zal wel rondom een talud moeten afgegraven worden. Ten westen van de loods wordt ook een zone voorzien voor latere uitbreiding. Deze heeft een oppervlakte van ca. 965m². Net ten noorden van de loods wordt in de zone van de betonverharding een elektriciteitscabine en een weegbrug aangelegd. Hun oppervlakte bedraagt respectievelijk ca. 26m² en 54m². In het oosten wordt een trage weg aangelegd. Deze aanleg zal tot 25 cm diep reiken. De weg zal een breedte hebben van 3m. Hierbij gaat het om een totale oppervlakte van 1232m². De diepte en de precieze ligging van leidingen, rioleringen en putten is momenteel nog niet bekend.

In totaal hebben deze ingrepen een oppervlakte van ca. 17.684m².

⁴ Op basis van de informatie in VERMEERSCH J. 2019

Figuur 4: Situering van de geplande werken op de luchtfoto (©).

2.2. Werkwijze en opgravingsstrategie

2.2.1. Voorbereiding

De archeologische opgraving is uitgevoerd in het kader van de inrichting van een stedenbouwkundige vergunning op een perceel langs de Meulebekastraat te Ingelmunster. Eerder werd een bureaustudie (2019I240)⁵ en een vooronderzoek door middel van proefsleuven (2020E77)⁶ uitgevoerd. Ter voorbereiding van de archeologische opgraving werden de verslagen hiervan bestudeerd.

⁵ VERMEERSCH J. 2019

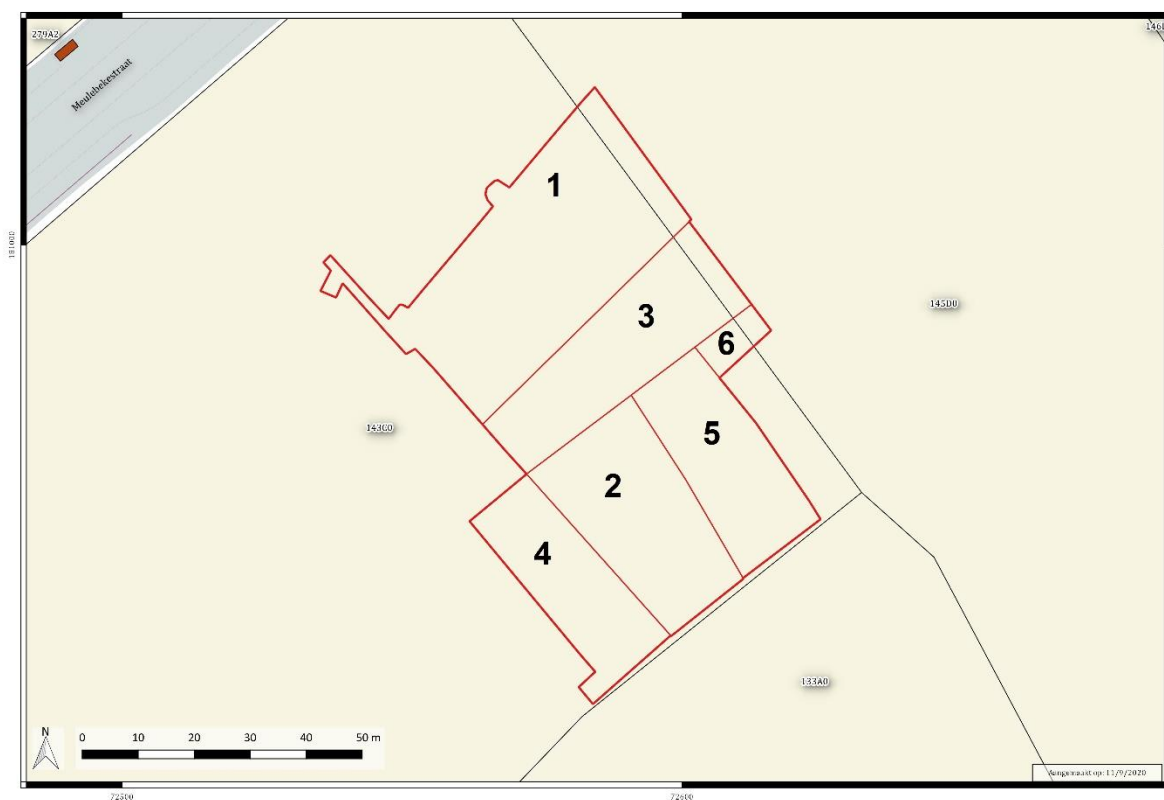
⁶ MESTDAGH B. 2020a en MESTDAGH B. 2020b

Figuur 5: Aanduiding van de opgegraven zone op de luchtfoto.

2.2.2. Veldwerk

Het veldwerk vond plaats tussen 1 en 9 september 2020. Voor aanvang werd de werkput uitgezet met een GPS-toestel. Vooraf was de op te graven zone ingedeeld in verschillende werkputten die achtereenvolgend werden open gelegd (Figuur 6). Tijdens het uitgraven werd verdiept tot op het hoogste relevante archeologische niveau (Figuur 7).

Figuur 6: De indeling van de verschillende werkputten.

Figuur 7: Het aanleggen van het archeologische vlak.

Voor de aanleg van de verschillende werkputten werd gebruik gemaakt van een rupskraan met een vlakke graafbak van 1,8m breed. Het graafwerk is zo uitgevoerd dat de teelaarde gescheiden bleef van de onderliggende horizonten. De kraan werd tijdens het graafwerk opgevolgd door een team archeologen. Er werd op toegekeken dat het juiste archeologische niveau werd bereikt. Tevens werd het vlak manueel opgeschaafd om de leesbaarheid te optimaliseren. De sporen die zichtbaar werden, zijn voorzien van een individueel spoornummer. Vervolgens zijn ze beschreven (interpretatie, kleur, textuur, inclusies) en gefotografeerd. Op deze foto is, naast het spoor telkens een noordpijl en fotobord aanwezig. Op dit fotobord staat de projectcode (**2020E105**), de afkorting van het project (INMEO20= **IN**gelmunster **Me**ulebkestraat **O**pgraving 2020) en het spoornummer (**S1** tot **S28**). Na het fotograferen werden de sporen ingemeten met een GPS-toestel, waardoor een digitaal grondplan ontstond dat tijdens de opgraving steeds kon worden geconsulteerd.

Wanneer het volledige terrein was verdiept tot op het archeologische niveau en de verschillende contexten waren geregistreerd, werd overgegaan tot het couperen van de sporen. Dit houdt in dat de helft van een spoor wordt uitgegraven, waardoor het

diepteprofiel zichtbaar wordt. Dit profiel werd vervolgens gefotografeerd en ingetekend op een tablet (schaal 1:20) en van unieke laagnummers voorzien. Diepe en omvangrijke sporen zijn gecoupeerd met een kraan. De kleinere zijn manueel uitgevoerd. Na het couperen van de sporen werden alle achter gebleven delen uitgehaald zodoende eventueel vondstmateriaal te recupereren.

Twee contexten (mogelijke brandrestengraven S4 en S22) zijn volgens de kwadrantenmethode onderzocht (Figuur 8). Dit laat toe een lengte- en breedteprofiel te registreren. Ook is de integrale inhoud per kwadrant en laagsgewijs ingezameld om later uit te zeven. Van enkele geschikte sporen zijn monsters ingezameld. Teneinde een goed beeld te krijgen van de bodemopbouw zijn drie bodemprofielen geregistreerd. Dit is op dezelfde wijze vastgelegd als de spoorcoupes.

Het archeologisch team bestond uit de veldwerkleider Bert Mestdagh aangevuld met archeologen Natascha Derweduwen en Siel Leemans.

Figuur 8: Brandrestengraf S22 na het uitgraven van de eerste drie kwadranten.

2.2.3. Verwerking

Na het afronden van het veldwerk is de verwerking opgestart. In eerst instantie werd het vondsmateriaal proper gemaakt en zijn de zeefstalen van contexten S4 en S22 uitgezeefd op een maaswijdte 1mm en getrieerd.

Tijdens een eerste fase van de rapportage werd het grondplan opgemaakt en zijn de foto's in een database ingewerkt. Het uitschrijven van de resultaten gebeurt in twee fasen. Als eerste wordt werk gemaakt van een archeologierapport. Dit wordt afgewerkt binnen een termijn van 2 maanden na het afronden van het veldwerk. Hierin worden de voorlopige resultaten gebundeld. Ook wordt een eerste voorzichtige interpretatie van de aangetroffen sporen opgemaakt. Een tweede fase van de rapportage bestaat uit het schrijven van het eindverslag. In dit eindverslag worden alle beschikbare gegevens gebundeld. Deze bestaan uit enkele inleidende hoofdstukken en omvatten tevens de beschrijving van de verschillende grondsporen en het vondstmateriaal. Ook de gegevens van het natuurwetenschappelijk onderzoek worden in dit rapport verwerkt.

2.2.4. Inbreng specialisten

Om de opgravingsresultaten verder uit te werken is beroep gedaan op archeoloog en regiospecialist Willem Hantson (BieRADAR). Koen Deforce (Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen) analyseerde de monsters van de houtskoolmeilers en plaatste deze gegevens in een regionale context. Tijdens de verwerking werd het aardewerk uit brandrestengraf S22 gedetermineerd met hulp van Sofie Vanhoutte (Universiteit Gent – Onroerend Erfgoed), Tim Clerbaut (Universiteit Gent) en Jasper Deconynck (GATE). Daarvoor danken we hen.

De ¹⁴C-analyses werden toevertrouwd aan het Koninklijk Instituut voor Kunstpatrimonium (KIK). De pollenanalyse of palynologisch onderzoek gebeurde door het ADC.

3. ASSESSMENTRAPPORT

3.1. Beschrijving, motivering en registratie

Tijdens het archeologische onderzoek zijn zestien archeologische sporen aangetroffen. Deze zijn integraal geregistreerd. De lage densiteit liet namelijk toe een integrale veldregistratie uit te voeren. Het vondstmateriaal is eveneens beperkt waardoor een integrale inzameling en bestudering is uitgevoerd. De vastgestelde vondstcategorieën zijn aardewerk, bouwmateriaal en silex (natuursteen).

Een lijst van sporen, inclusief beschrijving, is toegevoegd als bijlage (bijlage 10). Alle vondsten zijn opgelijst in bijlage 11. Dit omvat ook een omschrijving van de ingezamelde monsters. Ook foto's van alle sporen zijn terug te vinden als bijlage achteraan dit rapport (bijlage 12).

3.2. Wetenschappelijk potentieel

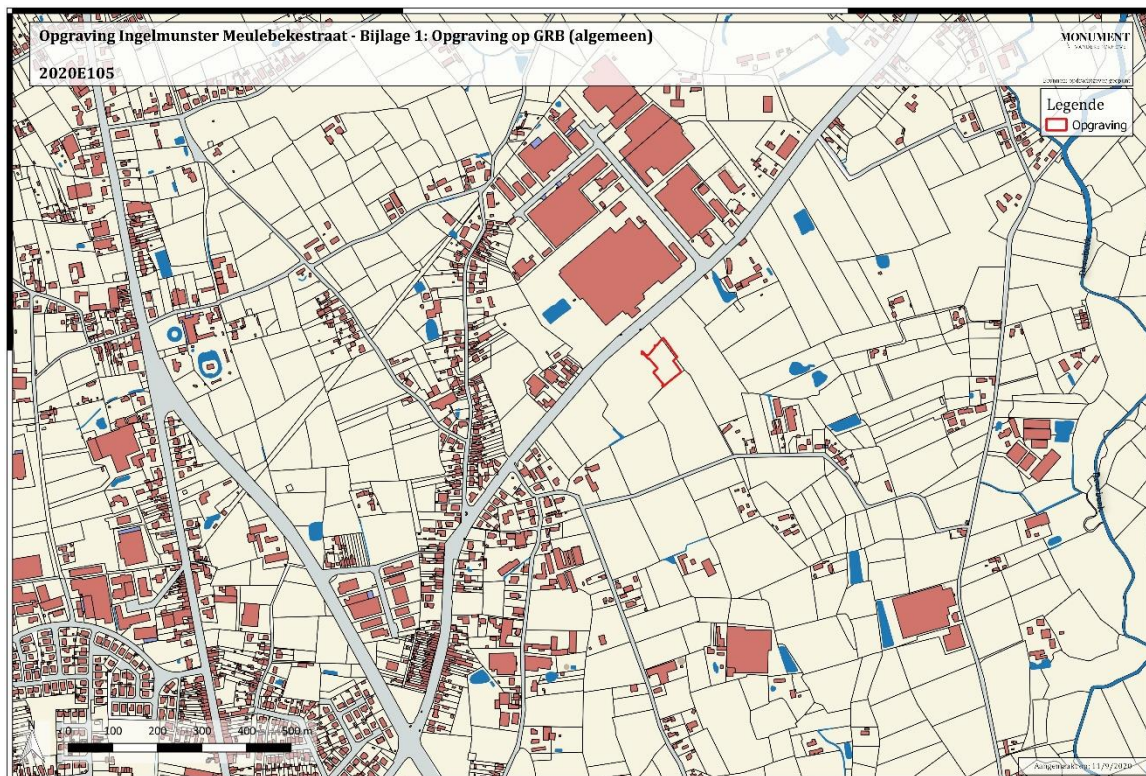
Het wetenschappelijk potentieel binnen het plangebied bestaat vooral uit de studie van een Romeins brandrestengraf en een *enclos*. De kennis van deze structuren en hun specifieke ruimtelijke context kan in de toekomst worden uitgebreid tijdens nieuw archeologisch onderzoek binnen de regio.

4. BESCHRIJVING VAN DE VINDPLAATS

4.1. Topografische situering

Ingelmunster is een gemeente in het zuidwesten van West-Vlaanderen. De gemeente heeft geen deelgemeenten, maar omvat wel het gehucht Krieke. Ingelmunster behoort tot het arrondissement Roeselare. De gemeente wordt doorsneden door de Mandel en het Kanaal Roeselare-Leie.

Het plangebied ligt in het noordoosten van de gemeente (Figuur 9). Het bevindt zich op de rand van de Devebeekvallei.⁷ De ruime omgeving is lichtglooiend zonder grote niveauverschillen.

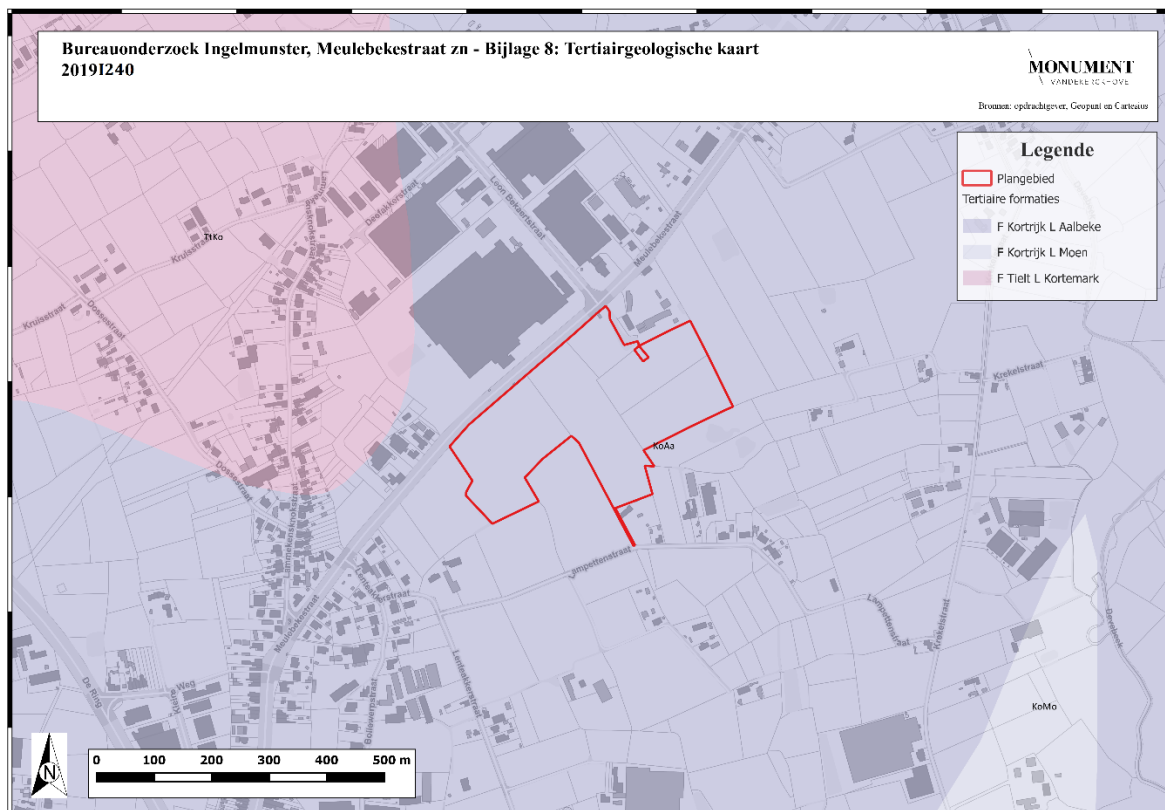
Figuur 9: Situering van het plangebied.

⁷ <http://www.geopunt.be/>

4.2. Geologische situering

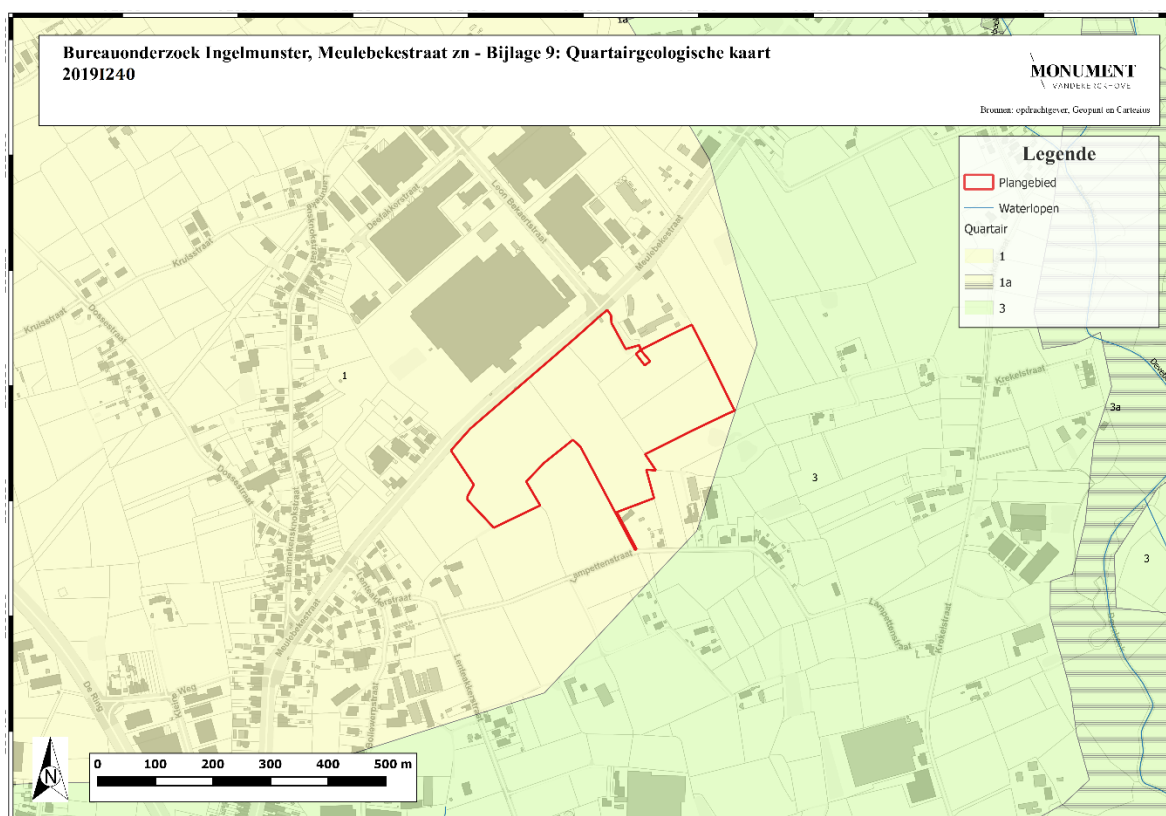
Hieronder wordt respectievelijk de tertiaire, quataire en bodemkundige ondergrond beknopt besproken:⁸

- De tertiaire ondergrond ter hoogte van het plangebied bestaat uit afzettingen van het lid van Aalbeke, wat een onderdeel is van de Formatie van Kortrijk (Figuur 10). Deze tertiaire ondergrond kenmerkt zich door donkergrijze tot blauwe klei met glimmers.
- Er zijn geen Holocene en/of Tardiglaciale afzettingen bovenop de Pleistocene sequentie (Figuur 11).

Figuur 10: Het plangebied op de tertiair geologische kaart (uit: VERMEERSCH 2019: p. 16).

⁸ <http://www.geopunt.be/>

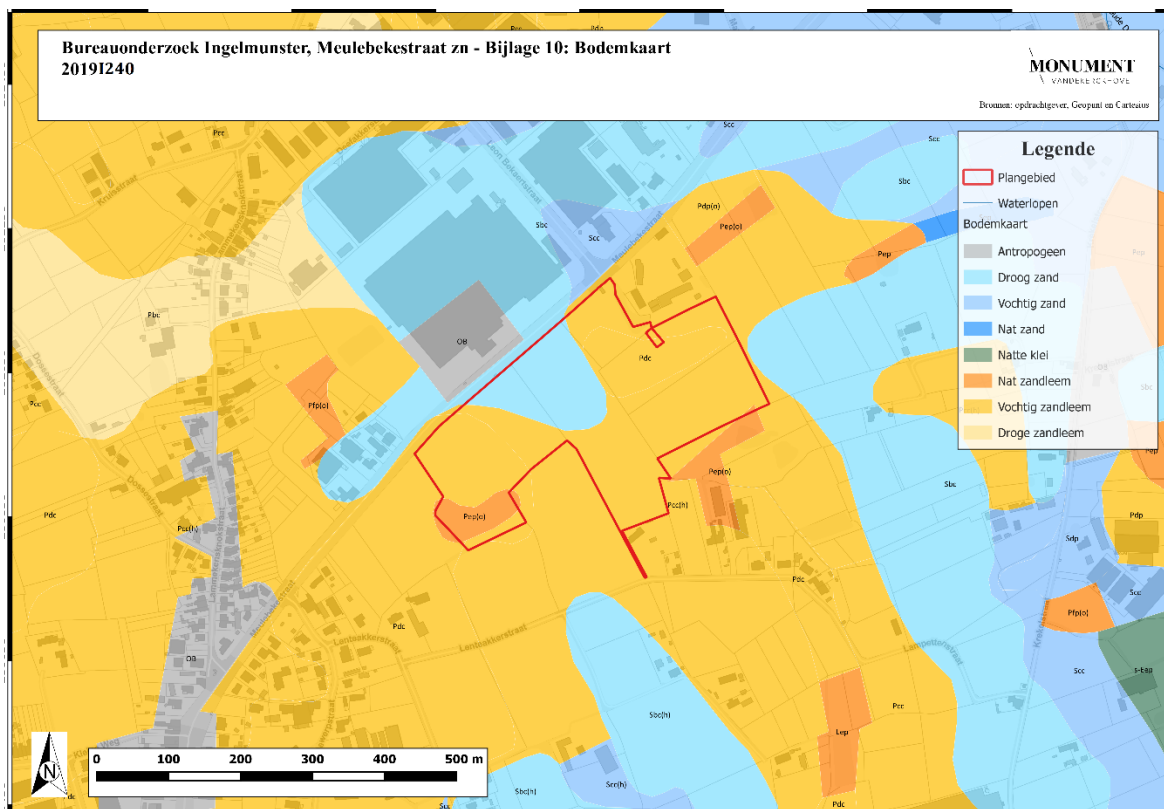

Figuur 11: Het plangebied op de quartair geologische kaart (uit: VERMEERSCH 2019: p. 17).

4.3. Bodemkundige situering⁹

Binnen de opgegraven zone zijn twee bodemtypes vastgesteld:

- Sbc: Droge lemig zandbodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont (lichtblauw op Figuur 12).
- Pcc(h): Matig droge licht zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont (geel op Figuur 12).

Figuur 12: Aanduiding van het plangebied op de bodemkaart (uit: VERMEERSCH 2019: p. 18).

⁹ <http://www.geopunt.be/>

5. HISTORISCHE EN ARCHEOLOGISCHE VOORKENNIS

5.1. Historisch kader¹⁰

De oudste vermelding van de gemeente Ingelmunster dateert uit 1099. *Ingelmoenstre* zou verwijzen naar een Engels klooster (Anglomonasterium) of een klooster op de hoek (het Germaanse *angel*) van de heerlijkheid. Engelse missionarissen zouden in de eerste helft van de 7de eeuw het gebied gekerstend hebben dat toen waarschijnlijk nog de naam Hulsthout had. Mogelijk gebeurde dit op vraag van de Heilige Amandus, de latere patroonheilige van Ingelmunster. Tijdens deze fase wordt er een klooster opgericht. In de 9de eeuw zou het geplunderd en afgebrand zijn door de Noormannen.

Robrecht de Fries is tussen 1071 en 1093 Graaf van Vlaanderen. Tijdens zijn regeerperiode zou hij op de locatie van de kloosterruïne een waterburcht hebben opgericht. De ligging ervan was erg strategisch omdat het op het kruispunt lag van de Mandel en de steenweg tussen Kortrijk en Brugge. Door deze ligging werd de gemeente ook wel de sleutel van Vlaanderen genoemd.

De waterburcht en enkele omliggende heerlijkheden zijn achtereenvolgens eigendom van de familie van Rodhes (13de eeuw), de huizen van Gistel (14de eeuw), van Bourgondië en van Kleef (15de eeuw). In 1583 komt het in het bezit van de Saksische edelman Otho de Plotho. Hij was bevelhebber van een huurlingenleger in dienst van de Franse koning. In 1643 verwerft de familie de baronstitel. Tot 1825 blijft het ondertussen sterk geëvolueerde vastgoed in het bezit van de de Plotho's. In dat jaar echter erft de Franse graaf de Montblanc het kasteel en de gronden. In 1986 komt het kasteel ten slotte in handen van de plaatselijke brouwerij Van Honsebrouck.

Doorheen de eeuwen vond in Ingelmunster meermaals oproer plaats. In het midden van de 15de eeuw wordt Ingelmunster platgebrand door ontevreden Gentenaren. Het kasteel blijft dan gespaard. In 1580 staan ter hoogte van de Weststraat de Spaanse troepen en deze van Willem van Oranje tegenover elkaar. De strijd zou bekend worden als de 'Slag van Ingelmunster'. In deze periode kennen zowel het dorp, als de burcht vernielingen.

Tijdens de Eerste Wereldoorlog wordt het kasteel ingenomen door de Duitse bezetter en gebruikt voor de vestiging van het hoofdkwartier van de Noordelijke legers. Binnen de gemeentegrenzen worden ook twee vliegpleinen ingelegd. Tijdens de Tweede

¹⁰ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be> en <http://kasteelvaningelmunster.be/historiek-kasteel>

Wereldoorlog treed slechts beperkte oorlogsschade op. Dit is vooral het gevolg van een Duits bombardement in mei 1940.

Een belangrijke ontsluiting voor de gemeente vormt het uitgraven van het Kanaal Roeselare – Leie (1863-1872). Dit doorsnijdt Ingelmunster van west naar oost. Aanvankelijk werd het in een brede bocht omheen het kasteelpark aangelegd. Deze werd tijdens een tweefasige verbredingen rechtgetrokken (1956-1960 en 1973-1974). Het kanaal hielp bij de economische ontsluiting van de gemeente tijdens de 19de en 20ste eeuw. Tijdens de tweede helft van de 20ste eeuw vormt de aanleg van de Ringlaan voor een ontlasting van het verkeer binnen de dorpskern en een betere doorging richting de omliggende gemeenten.

Het plangebied bevindt zich buiten de dorpskern van Ingelmunster. Op de Ferrariskaart uit 1771-1778 bevindt het zich in een uitgesproken landelijke omgeving. Ten noordwesten ervan is reeds *C^s te Deefacker* (Figuur 13) afgebeeld. Dit verwijst naar *cense* of pachthoeve Deefacker. Ook elders zijn verspreid over het landschap verschillende boerderijen/hoven en woningen ingeplant. Ter hoogte van het plangebied zijn akkers aanwezig. Ze zijn omgeven door bomen, houtkanten of hagen.

Figuur 13: Het opgegraven terrein op de Ferrariskaart uit de periode 1771-1778.

Ook op de latere historische kaarten, zoals de Atlas der Buurtwegen (1840) is de situatie min of meer vergelijkbaar: het plangebied ligt binnen het akkerland, op de rand van *Goed ter Dieven Acker* (Figuur 14).

Figuur 14: Het opgegraven terrein op de Atlas der Buurtwegen uit 1841.

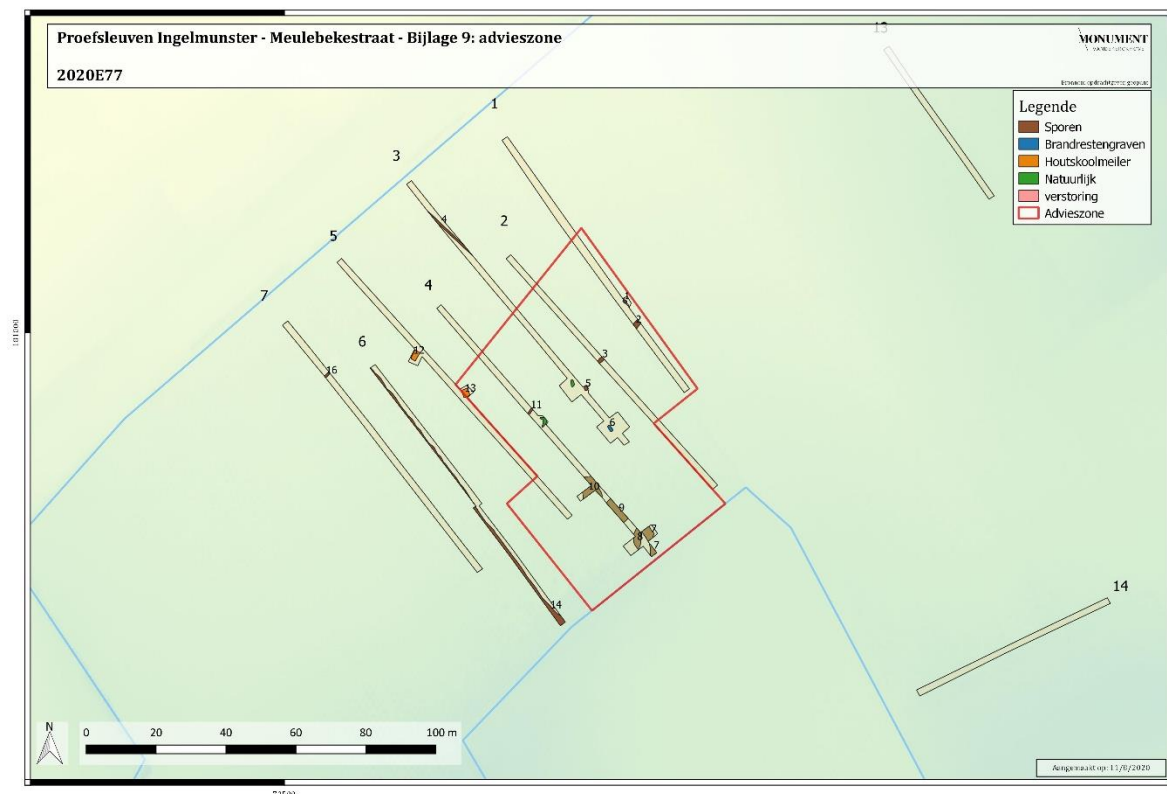
De belangrijkste wijzigingen voor het plangebied gebeuren pas op het einde van de 20ste eeuw. De bewoning schuift geleidelijk op richting het plangebied en aan de overzijde van de straat wordt een fabrieksgebouw geplaatst. Pas tijdens het begin van de 21ste eeuw worden ook de akkers achter dit fabriekspand ingericht als industriezone. Op de luchtfoto uit 1971 valt echter nog steeds een overwegend landelijk karakter op (Figuur 15).

Figuur 15: Het opgegraven terrein op de luchtfoto van 1971.

5.2. Archeologisch kader

Voor de opstart van het archeologische traject in het kader van de ontwikkeling van het plangebied waren geen archeologische gegevens binnen de te bestuderen zone gekend. Dit traject ging van start met een bureaustudie (2019I240)¹¹. Op basis daarvan werd een archeologisch traject geadviseerd dat aanving met een vooronderzoek door middel van proefsleuven (2020E77; Figuur 16)¹². Op basis daarvan werd een zone van 4274m² afgebakend voor een vlakdekkende opgraving. Binnen deze zone werden twee brandrestengraven herkend uit de Romeinse periode en verschillende potentiële ontginningskuilen. Twee houtskoolmeilers vielen buiten de advieszone van de vlakdekkende opgraving, maar dienden wel mee onderzocht te worden aan de hand van natuurwetenschappelijk onderzoek.

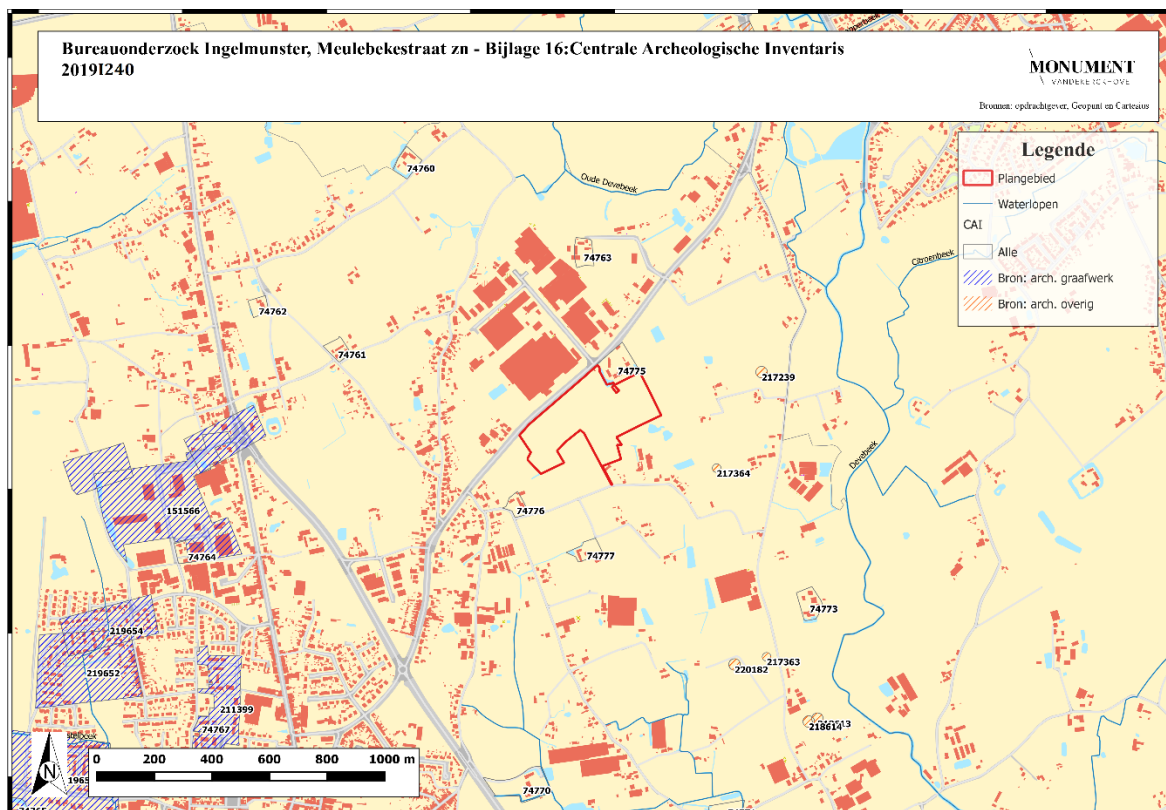
Figuur 16: Grondplan van het eerder uitgevoerde proefsleuvenonderzoek en de advieszone voor verder archeologisch onderzoek.

Op archeologisch vlak is er informatie uit de **Centrale Archeologische Inventaris (CAI)** beschikbaar in de omgeving van het onderzoeksgebied. Het gaat met name om

¹¹ VERMEERSCH J. 2019

¹² MESTDAGH B. 2020

laatmiddeleeuwse sites en relictten zoals sites met walgracht. Het gaat hierbij om hoeve Deefakker, een historische beschermde hoeve net ten noorden van het plangebied (zie: CAI ID 74760, 74762, 74776, 74777, 74763, 74773, 74770, 74768 en 74764). In de ruimere omgeving zijn ook prehistorische resten bekend. De grotere variatie en aantal archeologische locaties zijn vooral ten zuiden van het kanaal Roeselare-Leie herkend. Dit heeft te maken met een intensief onderzoek uit de jaren 1980. Het ontbreken van deze aantallen en variatie aan vondsten ten noorden van het kanaal heeft waarschijnlijk vooral te maken met het ontbreken van intensief onderzoek in deze regio. De locaties van de CAI-sites zijn weergegeven via Figuur 17. Willem Hantson werd geraadpleegd voor bijkomende informatie (RADAR).

Figuur 17: CAI-kaart uit de bureaustudie (uit VERMEERSCH 2019: p. 27)

Een proefsleuvenonderzoek te Ingelmunster Zandberg uit 2010 (CAI ID 151566) mondde in 2012 uit in een opgraving. Dit werd uitgevoerd door Monument Vandekerckhove nv.¹³ Er werden sporen van Romeinse aanwezigheid en middeleeuwse bewoning aangetroffen. Acht rechthoekige, houtskoolrijke kuilen werden geïnterpreteerd als Romeinse houtskoolmeilers. De gebouwplattegrond die uit de aanwezige paalsporen naar voren kwam, was middeleeuws. Gelijkaardige

¹³ EGGERMONT N. 2014

plattegronden zijn gekend in andere delen van Vlaanderen. In de onmiddellijke omgeving zijn echter geen parallellen gekend. Op basis van de vondsten is het gebouw gedateerd in de 12de eeuw en lijkt het een korte bewoningsgeschiedenis te hebben gehad. De 14C-analyses plaatsen het echter wat vroeger, in de 10de tot 11de eeuw. De aangesneden grachten op deze site maken mogelijk deel uit van de erfafbakening. In de late middeleeuwen lijkt het terrein verlaten. Deze site bevindt zich op 1400m ten westen van het plangebied. De tweede site staat gekend onder de naam Ingelmunster Korenbloemstraat en is gelegen op 2,4 km ten zuidwesten van het plangebied. Op dit terrein vond in 2015 een proefsleuvenonderzoek plaats. De opgraving heeft plaatsgevonden ter hoogte van de Doelstraat 52, waar volgens de CIA een site met walgracht bekend is (CAI ID 74765). Hier werden enkele verspreide middeleeuwse en postmiddeleeuwse sporen aangetroffen, waaronder enkele greppels en kuilen. Ook werden er mogelijke sporen van de site met walgracht aangetroffen, te dateren in de 13de tot de 16de eeuw. Een derde site bevindt zich op 1,7km ten zuiden van het plangebied, tussen het kanaal Roeselare-Leie en de Oostrozebekestraat. De site staat bekend als Ingelmunster Nijverheidstraat (CIA ID 163368). Hier werden in 2012 een aantal booronderzoeken en een proefputtenonderzoek uitgevoerd door Monument Vandekerckhove nv en GATE bvba. In 2013 werden deze onderzoeken gevolgd door een proefsleuvenonderzoek en een opgraving, uitgevoerd door Monument Vandekerckhove nv onder leiding van Tina Bruyninckx.¹⁴ Er werden zowel bewoningssporen als mogelijke resten van een landelijk heiligdom uit de late ijzertijd tot vroeg-Romeinse periode aangetroffen. Daarnaast werd er ook een laatmiddeleeuwse landweer geregistreerd. Deze verdedigingstructuur uit de 14de tot 15de eeuw was deels opgebouwd uit een centrale wal, geflankeerd door droge grachten, en deels door een droge gracht met palissade ervoor. Ten slotte werden een aantal schuttersputten en andere kuilen uit het begin van de Tweede Wereldoorlog aangetroffen.

Net ten noordwesten van het plangebied werd een archeologienota (ID976)¹⁵ uitgeschreven. De nota werd uitgevoerd door Monument Vandekerckhove. De werken betroffen enkel werken aan de nutsinfrastructuur. Er werd dan ook geen verder onderzoek geadviseerd. Aan het kruispunt van de Kruisstraat en de Bruggestraat werd een archeologienota (ID9294)¹⁶ uitgewerkt. Het terrein was in het verleden in gebruik als dierenpark Aviflora. De toekomstige werken zouden met name in reeds verstoorde zones plaatsvinden. Er werd daarom geen verder onderzoek geadviseerd. In Meulebeke werd voor een terrein ter hoogte de Kapellehoek een archeologienota

¹⁴ BRUYNICKX T. 2017

¹⁵ <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/976> en ACKE B. et al. 2016

¹⁶ <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/9294> en ACKE B. & BRACKE M. 2018

uitgeschreven (ID3360)¹⁷. Het gaat om een verkaveling waar een archeologische potentieel geldt vanaf de steentijd. Voor dit gebied werden proefsleuven aanbevolen om de aan- of afwezigheid van archeologische resten vast te stellen.

Aanvullend kan nog worden verwezen naar een kleine opgraving in de Bollewerpstraat (ca. 1,3km ten zuiden van het plangebied). Op 18 en 19 mei 2020 kwam daar een tweede eeuws brandrestengraf aan het licht en een deel van het traject van een laatmiddeleeuwse landweer.¹⁸

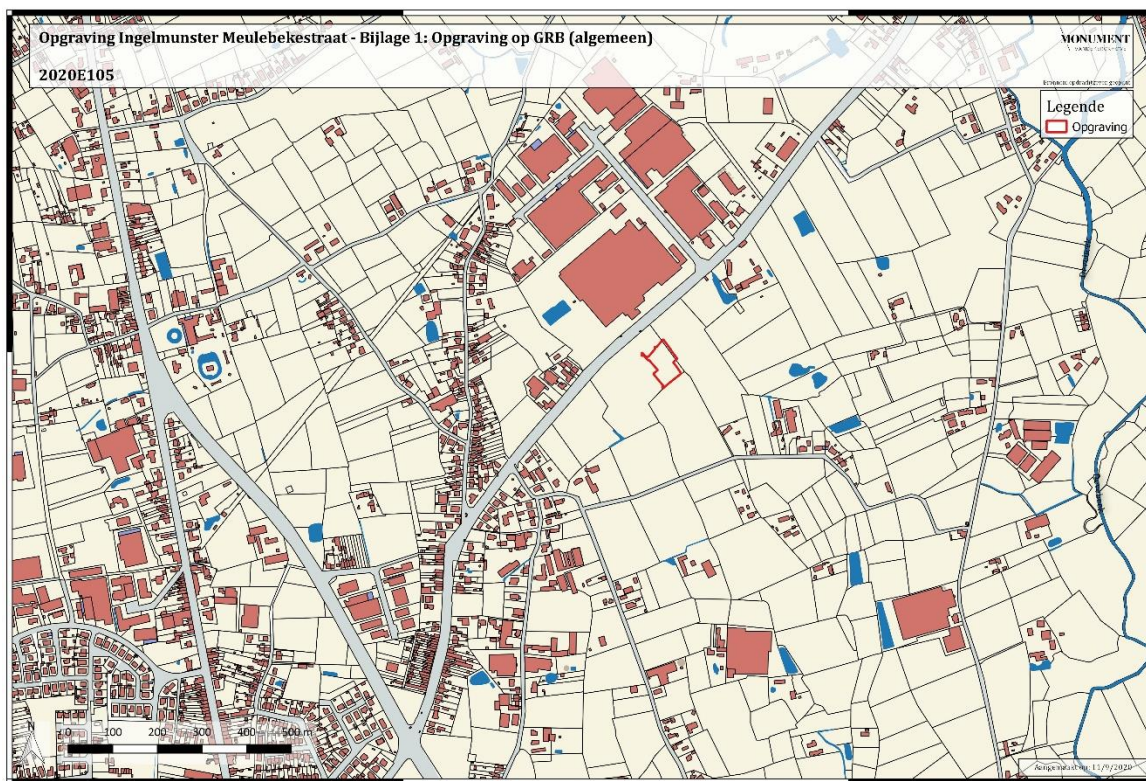
¹⁷ en THYS C. et al. 2017

¹⁸ MESTDAGH B. 2021

6. RESULTATEN

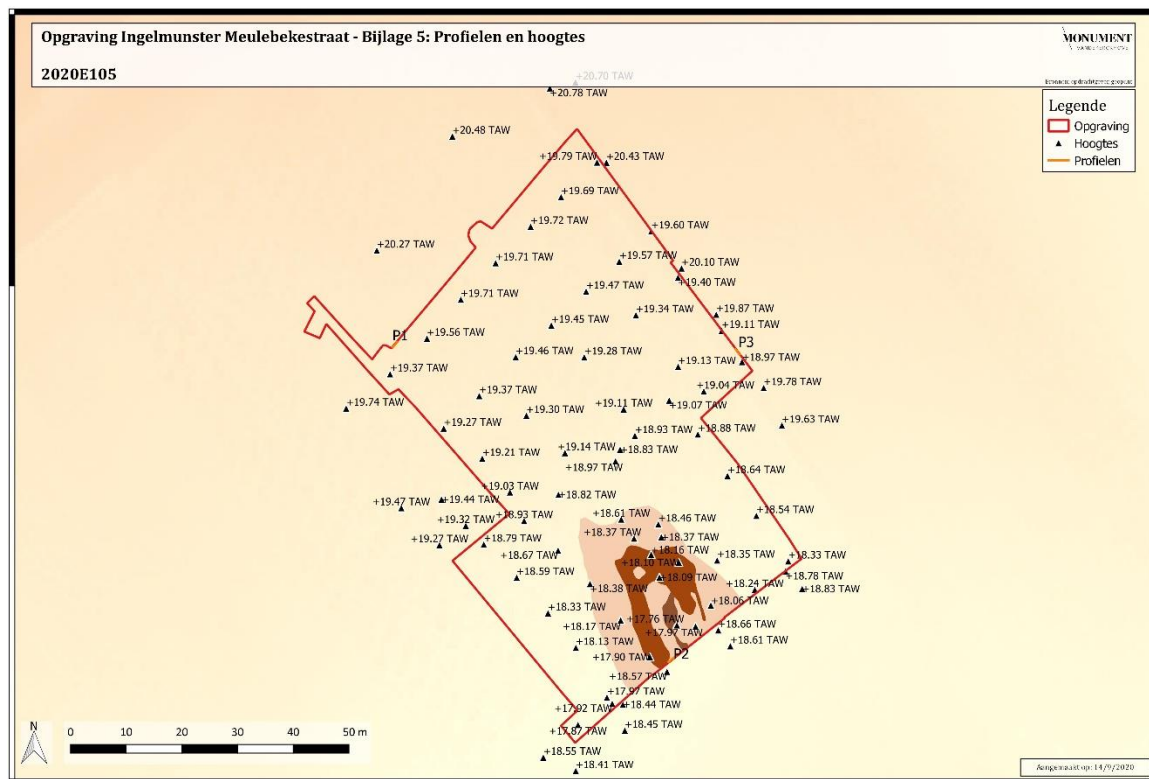
6.1. Stratigrafie

Ingelmunster bevindt zich in het centrum van West-Vlaanderen en maakt deel uit van de Vlaamse Zandstreek. De gemeente situeert zich tussen de steden Roeselare (in het westen), Tielt (in het noordoosten) en Kortrijk (in het zuiden). In het noordoosten grenst Ingelmunster aan de gemeente Meulebeke, in het zuidoosten aan de stad Harelbeke en de gemeente Oostrozebeke, in het zuiden aan de gemeente Lendelede en in het westen aan de stad Izegem. Het plangebied ligt langs de Meulebekestraat (Figuur 18). Ongeveer 2,5km ten zuidoosten van het plangebied stroomt de Mandel en 1km oostwaarts stroomt de Devebeek.

Figuur 18: Situering van het plangebied op het GRB.

Het plangebied bevindt zich op een zuidelijke helling binnen een licht glooiend landschap (Figuur 19). Het maaiveld bevindt zich ten noorden van het plangebied op een niveau van +20,78m TAW. Onmiddellijk ten zuiden is het maaiveld vastgesteld op +18,41m TAW. Het archeologische niveau kent een vergelijkbaar verloop. In het noorden werd dit vastgesteld op +19,79m TAW. Vandaaruit zakte het niveau tot +17,87m TAW in het zuiden.

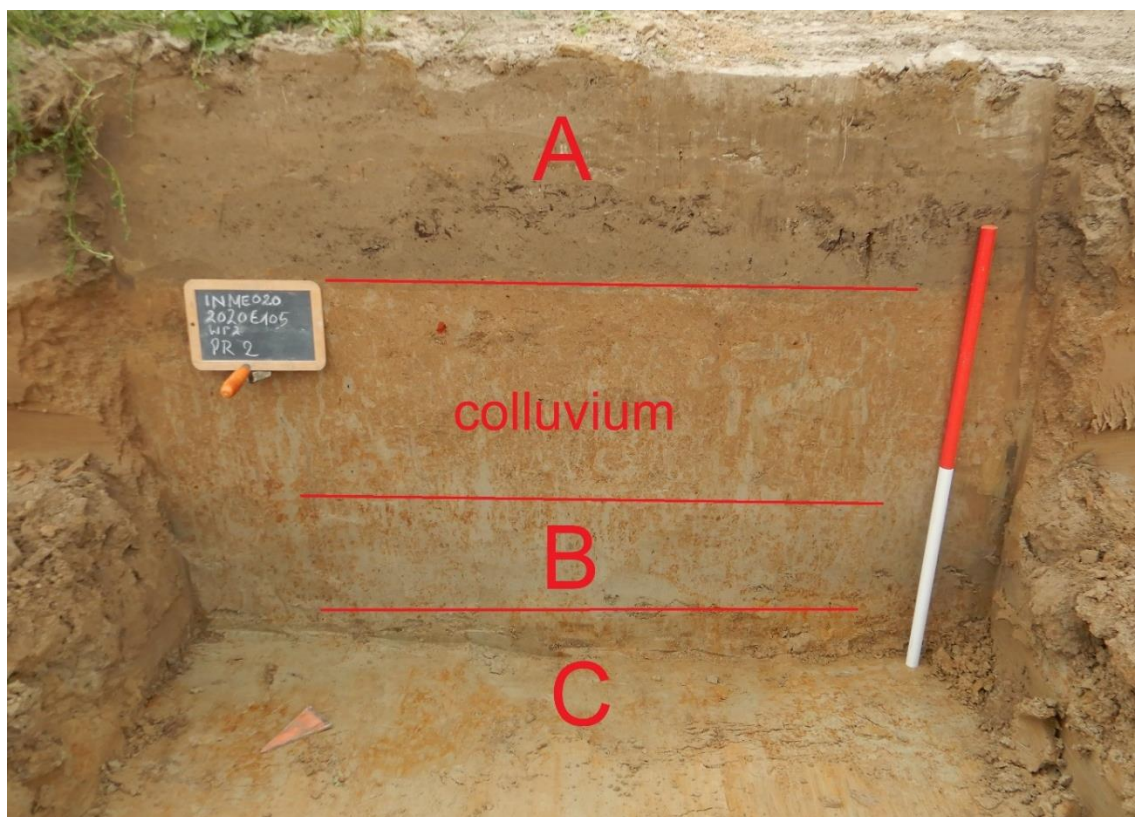

Figuur 19: Situering van de profielen en hoogtes binnen het plangebied.

Om de bodemopbouw te bestuderen, zijn drie bodemprofielen onderzocht. Profielen 1 (Figuur 20) en 3 tonen een eenvoudige opbouw met bovenaan een dikke humeuze A-horizont (grijsbruine zandleem; 0cm tot -45cm). Daaronder bevindt zich de B-horizont (licht grijsbruine zandleem; -45cm tot -65cm) en nog dieper de C-horizont (oranjebruin/geelbruin gevlekt, zandleem; vanaf -65cm). Profiel 2 wijkt af van deze opbouw (Figuur 21). Bovenaan bevindt zich een ca. 40cm dikke humeuze A-horizont (grijsbruine A-horizont). Dit bevindt zich bovenop een ca. 45cm dik colluviaal pakket met een gevlekte oranjebruine/geelbruine kleur. Aangezien ook vondsten zijn aangetroffen in dit pakket kreeg dit pakket laagnummer S29. Daaronder bevindt zich een lichtgrijze zandlemige laag (B-horizont) en vervolgens een oranjebruine C-horizont.

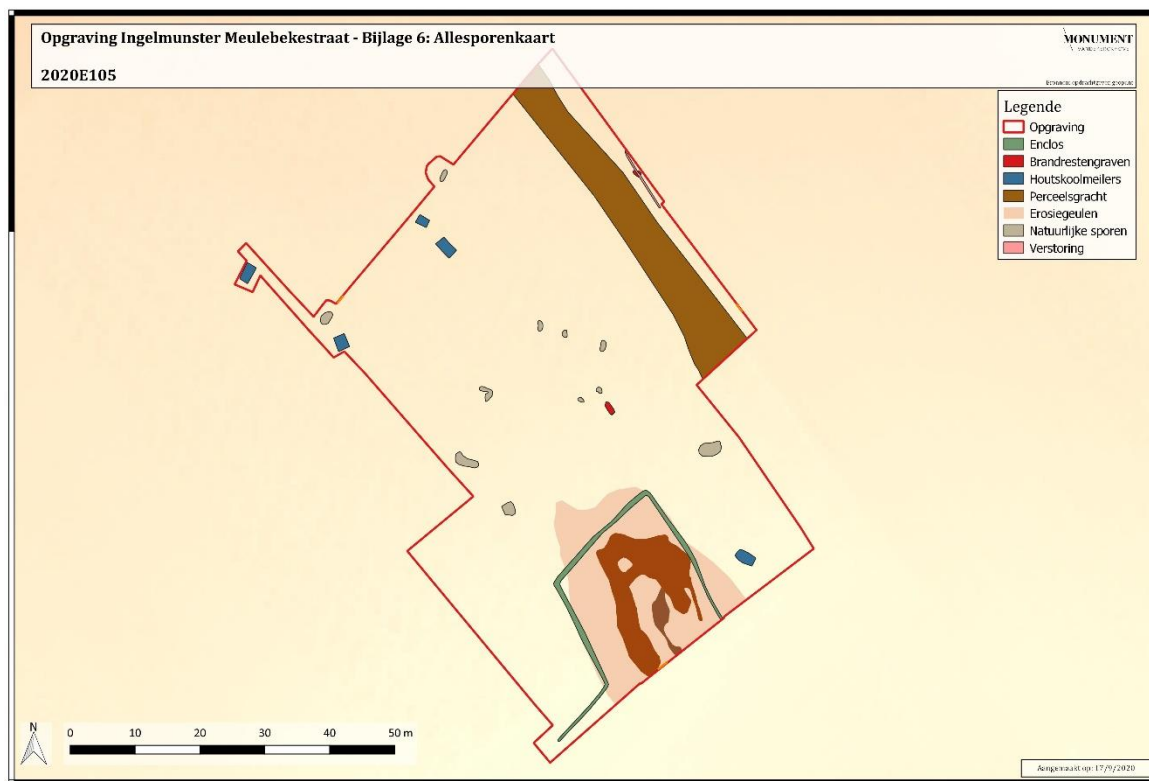
Figuur 20: Profiel 1 in het noorden van het plangebied.

Figuur 21: Profiel 2 in het zuiden van het plangebied.

6.2. Beschrijving sporen en vondsten

Tijdens de vlakdekkende opgraving werden zestien sporen geregistreerd (Figuur 22). Het gaat om brandrestengraven (2), houtskoolmeilers (3), greppels (4), een gracht (1) en natuurlijke sporen (6). In verschillende sporen zijn vondsten aangetroffen. Het gaat vooral om ceramiek (vaatwerk en bouw materiaal). Ook een silexartefact is ingezameld.

Figuur 22: Allesporenkaart van de archeologische opgraving.

6.2.1. Prehistorie

Er werd tijdens de vlakdekkende opgraving slechts één fragment **silex** gevonden (Figuur 23). Dit kwam aan het licht in het zuiden van de opgegraven zone. Het gaat om een kling uit een transparante fijnkorrelige bruine vuursteen (INR25). Retouches zijn niet herkend op het artefact. Tijdens het proefsleuvenonderzoek werd eerder ook een geretoucheerde afslag gevonden (INR37).

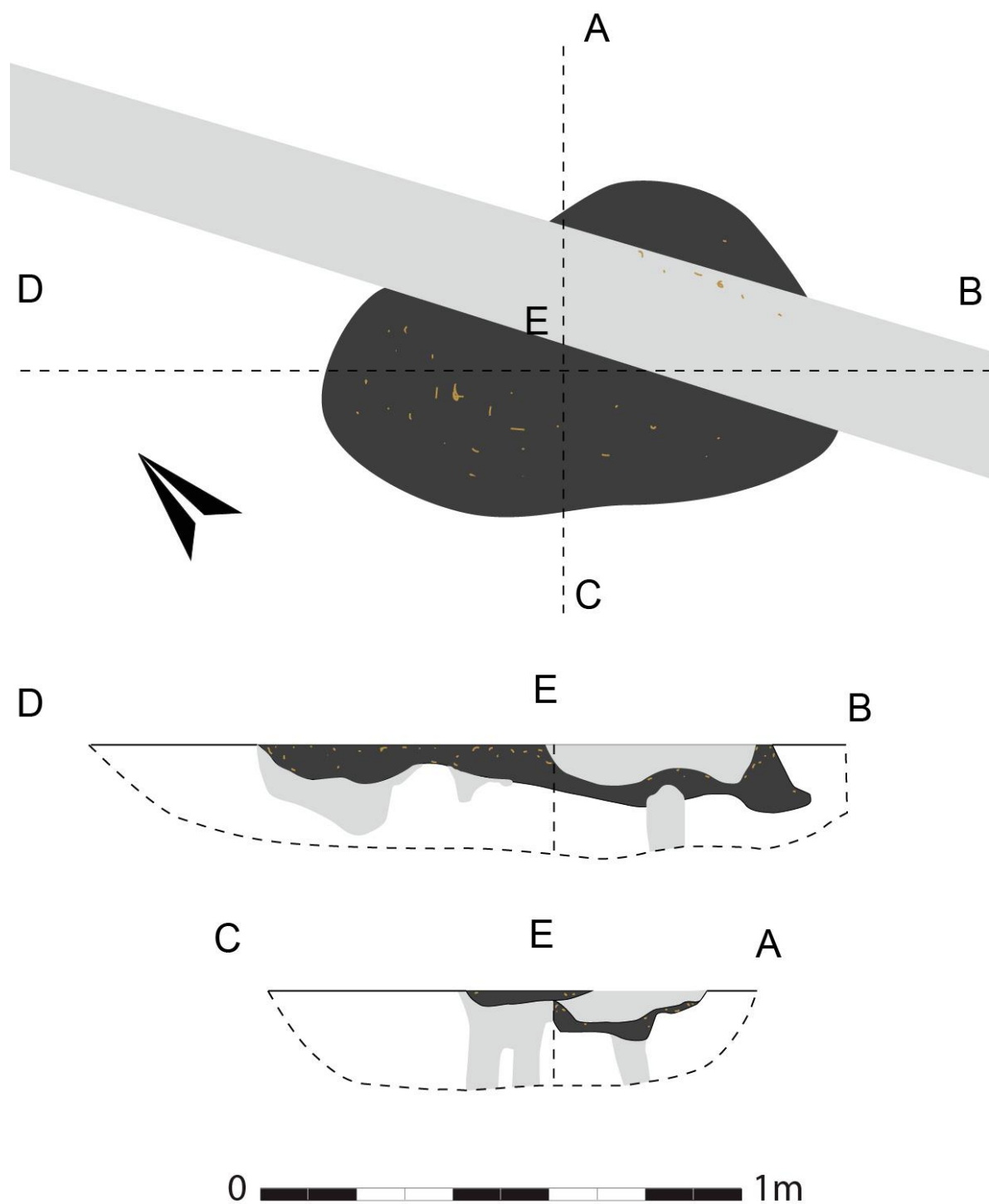
Figuur 23: Silexartefacten uit het proefsleuvenonderzoek (links) en de opgraving (rechts).

6.2.2. Brandrestengraven

De opgraving leverde minstens één en mogelijk twee **brandrestengraven** op. Beide contexten zijn reeds gedetecteerd tijdens het proefsleuvenonderzoek. Een eerste context (S4; Figuur 24 en Figuur 25) bevond zich in het oosten van het plangebied en moet voorzichtig worden behandeld omwille van de slechte bewaring. Vanaf het archeologische vlak had dit spoor een ovale vorm met afmetingen van 105cm bij 50cm. De bewaarde diepte bedroeg nog slechts een tiental centimeter onder het archeologische vlak. Het graf raakte sterk verstoord door de aanleg van een recente drainageleiding. De coupe in kwadranten toonde bovendien dat niet enkel de leiding voor verstoring zorgde, maar dat ook het langdurige proces van biologische activiteiten zoals doorworteling en dierlijke activiteit (mollen, wormen, ...) de vulling manipuleerde. Gecremeerd bot of ander vondstmateriaal werd niet aangetroffen in het zeefresidu van deze context.

Figuur 24: Mogelijk slecht bewaard brandrestengraf S4 met langs oostelijke zijde een recente verstoring.

Figuur 25: Het sterk verstoorde mogelijke brandrestengraf S4.

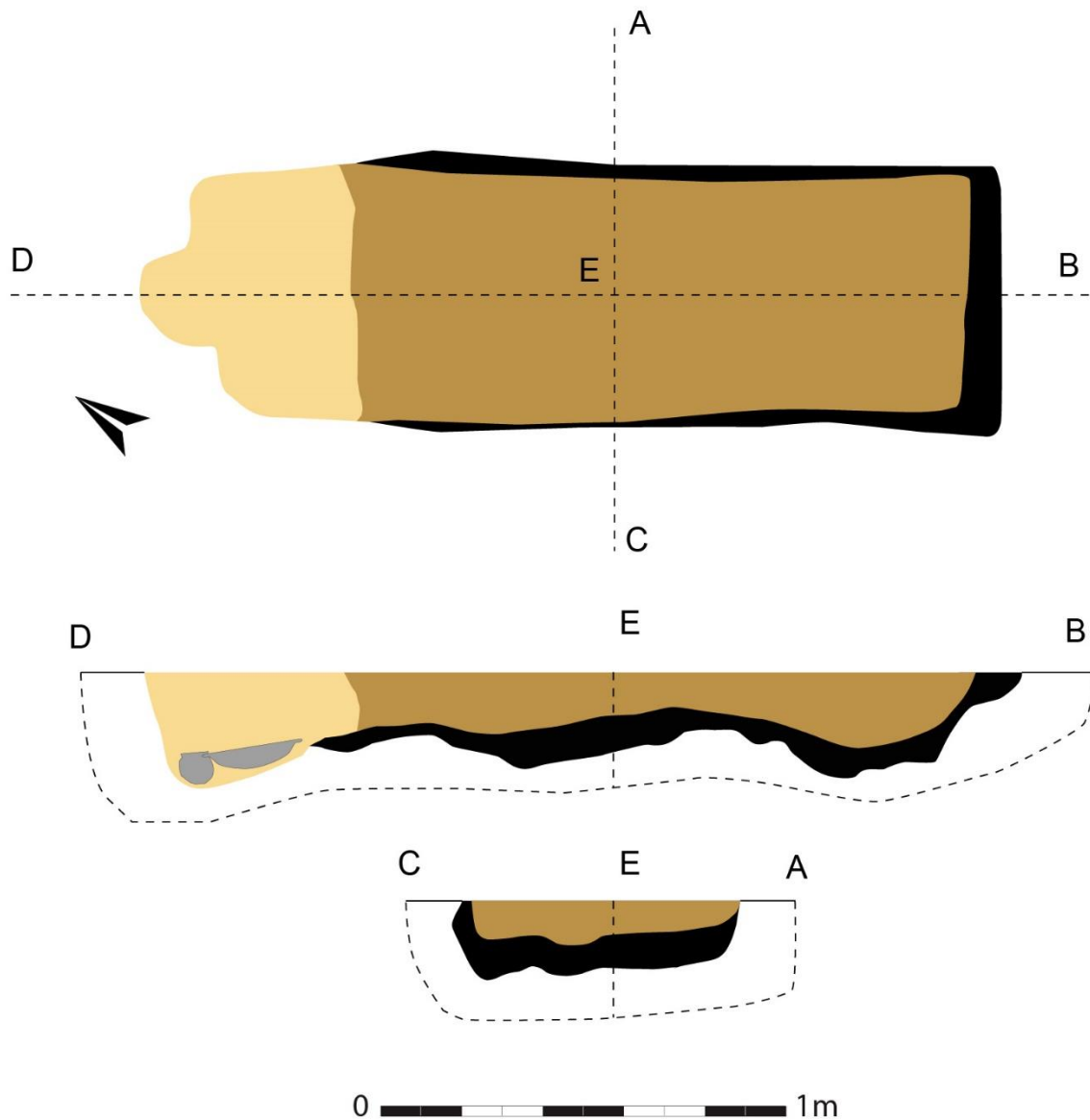
Een tweede brandrestengraf was beter bewaard (S22; Figuur 27 en Figuur 28). Deze context had een afgeronde rechthoekige vorm op het archeologische vlak met afmetingen van ca. 200cm bij 70cm. De vastgestelde bewaringsdiepte bedroeg 20cm. Het graf bleek opgebouwd uit drie lagen. De basis werd gevormd door een houtskoolrijke band, waarin tevens een kleine hoeveelheid gecremeerd bot werd herkend. Daarboven was een bleekgrijs pakket aanwezig met daarin sporadisch wat houtskoolbrokjes. In het noorden werd een bleke grijsbruine nis herkend. Houtskool was hierin niet aanwezig. Op de bodem van de nis was een grote verbrande scherf geplaatst. Bovenop deze scherf werden enkele brokken en brokjes gecremeerd bot aangetroffen. Bovenop deze scherf was een bord en een klein potje geplaatst.

Figuur 26: Brandrestengraf S22 op het archeologische vlak.

Figuur 27: Doorsnede van brandrestengraf S22. Let op het aardewerk langs de noordwestelijke korte zijde van het graf.

Figuur 28: Coupetekeningen van brandrestengraf S22.

Het vondstmateriaal uit de brandrestengraf S22 bestaat uit drie aardewerkvormen (Figuur 29).¹⁹

- **Bord** (INR23; Figuur 29 tot Figuur 32):

Bord uit Pompejaans rood aardewerk met een randdiameter van 25cm, een bodemdiameter van 17,5cm en een hoogte van 4,5cm. Het (bak)bord heeft een zwart

¹⁹ Sofie Vanhoutte (Universiteit Gent en Agentschap Onroerend Erfgoed), Tim Clerbaut (Universiteit Gent) en Jasper Deconynck (GATE) hielpen bij de determinatie van het aardewerk uit het brandrestengraf.

fijnkorrelig baksel en geoxideerde wanden met een oranjebruine kleur. Op de rand is een orangerode kleurstof bewaard. Waarschijnlijk was deze ook op de binnenwand aangebracht, maar niet op de buitenwand van de scherven. Het heeft een gladde textuur. Het bord is van het type Blicquy 1 / Deru RP 1 / Vanvinckenroye 277.²⁰

- **Potje of beker** (INR24; Figuur 29 en Figuur 32):

Klein bol potje met een randdiameter van 6cm, een maximale buikdiameter van 10cm, een bodemdiameter van 3,5cm en een hoogte van 8,5cm. Het potje is ruwwandig met een reducerend baksel. Het baksel (kern) en de wanden hebben een heterogene grijsbruine kleur. De bodem van het potje werd voorafgaand aan de depositie doelbewust doorboord met als resultaat een opening met een doorsnede van 1,5cm. Dit komt wel vaker voor en gebeurde waarschijnlijk in functie het onbruikbaar maken ervan. Het potje is erg slecht bewaard.

- **Fragment** (INR31-33; Figuur 31):

Onder de complete schaal en het potje werden fragmenten van een derde vorm gevonden. Deze scherven zijn verbrand en zijn waarschijnlijk de resten van een pot die op de brandstapel werd meegegeven. De scherven bleken erg broos, waardoor de aardewerkcategorie en het vormtype niet meer herkend kon worden. Waarschijnlijk gaat het om een groot deel van een wand die als basis werd gebruikt voor het plaatsen van de schaal en het potje. In de aarde die tussen deze wand en schaal INR23 werd gevonden, zaten enkele grote brokken gecremeerd bot. Deze scherf, gecombineerd met wat gecremeerd bot, kan geïnterpreteerd worden als een ritueel *pars pro toto principe*,²¹ waarbij een deel van geheel (in dit geval een aardewerkvorm) de volledige vorm vertegenwoordigd.

²⁰ DERU 2005: p. 474-476

²¹ Persoonlijk commentaar Jasper Deconynck

Figuur 29: het aardewerk in brandrestengraf S22 (in situ).

Figuur 30: Binnenzijde van de schaal in Pompejaans rood aardewerk (INR23).

Figuur 31: Het vrij leggen van het in bulk gelichte aardewerk (vooraan= INR23 en rechtsboven= INR31).

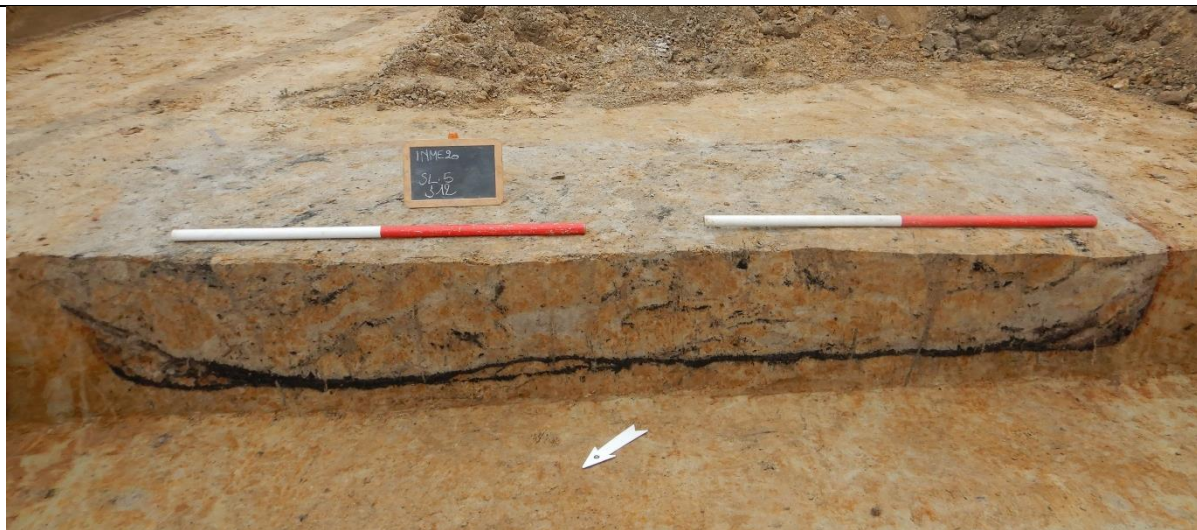

Figuur 32: Tekeningen van het aardewerk uit brandrestengraf S22 (links: INR23, rechts: INR 24).

6.2.3. Houtskoolmeilers

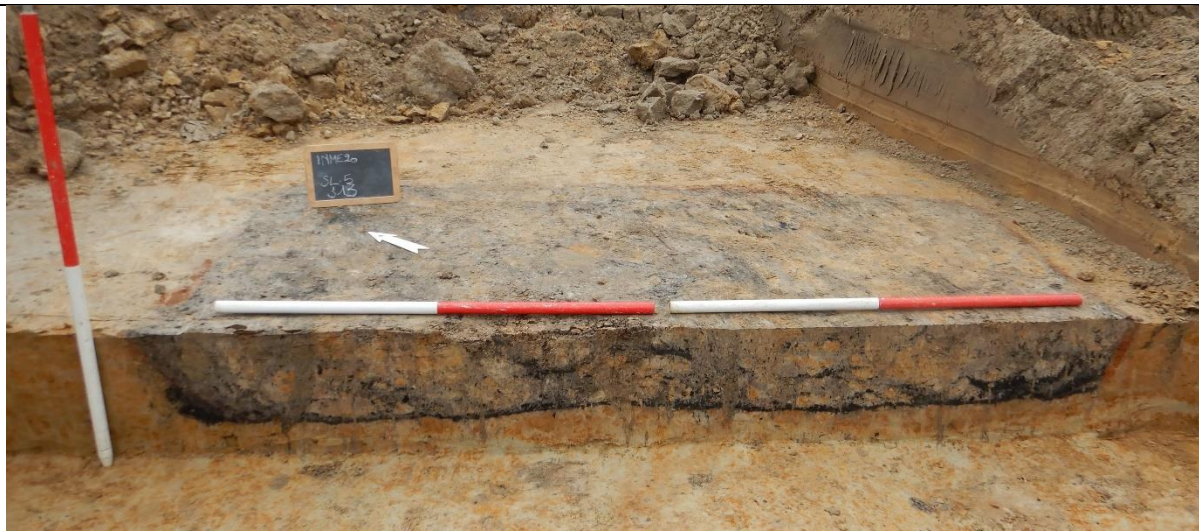
Tijdens de vlakdekkende opgraving werden drie **houtskoolmeilers** aangetroffen. Het proefsleuvenonderzoek bracht eerder ook twee houtskoolmeilers aan het licht. Ruimtelijk kunnen deze contexten opgedeeld worden in noordwestelijke groep (S2, S3, PSL-S12 en PSL-S13) en een individuele context in het zuidoosten van het plangebied (S27). De verschillende houtskoolmeilers worden beschreven in onderstaande tabellen. Algemeen gaat het om relatief grote sporen die zich op het archeologische vlak aftekenen als afgeronde rechthoeken. De diepte varieert van 24cm tot 50cm onder het archeologische vlak. De meeste houtskoolmeilers bestaan uit twee vullingen: onderaan een houtskoollaagje met daarboven een pakket gelige of bruingele versmeten C-horizont. Meiler S2 omvat twee gebruiksfasen en dus vier lagen. Soms is een oranje verkleuring zichtbaar op de rand van de context. Dit is een gevolg van de lokale verhitting van de grond. Dit is goed zichtbaar op het vlak rond houtskoolmeilers PSL S13.

Houtskoolmeiler PSL S12

Vorm	Afgeronde rechthoek
Afmetingen	2,8m x 1,5m x -32cm
Lagen	1= geelbruine licht gevlekte zandlemige vulling (boven), 2= zwarte houtskoollens
Datering	Vermoedelijk 1 ^{ste} – 2 ^{de} eeuw

Houtskoolmeiler PSL S13

Vorm	Afgeronde rechthoek
Afmetingen	2,2m x 1,8m x -24cm
Lagen	1= bruinigrijze gevlekte zandlemige vulling, 2= zwarte houtskoolleens
Datering	Vermoedelijk 1 ^{ste} – 2 ^{de} eeuw

Houtskoolmeiler S2

Vorm	Afgeronde rechthoek
Afmetingen	3m x 1,6m x -50cm
Lagen	1= bruinigrijze gevlekte zandlemige vulling, 2= zwarte houtskoollens, 3= bruingele zandlemige vulling, 4= zwarte houtskoollens
Datering	1933±26BP: 20AD (95.4%) 210AD
Determinatie	Els (7%), appel (0,9%), eik (92,2%)

Houtskoolmeiler S3

Vorm	Afgeronde rechthoek
Afmetingen	1,7m x 1,3m x -32cm
Lagen	1= lichtgrijze gevlekte zandleem, 2= donkergrijze tot zwarte smalle houtskoolleens
Datering	Vermoedelijk 1 ^{ste} – 2 ^{de} eeuw

Houtskoolmeiler S27

Vorm	Afgeronde rechthoek
Afmetingen	3,35m bij 1,7m x -35cm
Lagen	1= lichtgrijze zandleem; 2= zwarte houtskoolleens
Datering	1920±27BP: 20AD (95.4%) 210AD

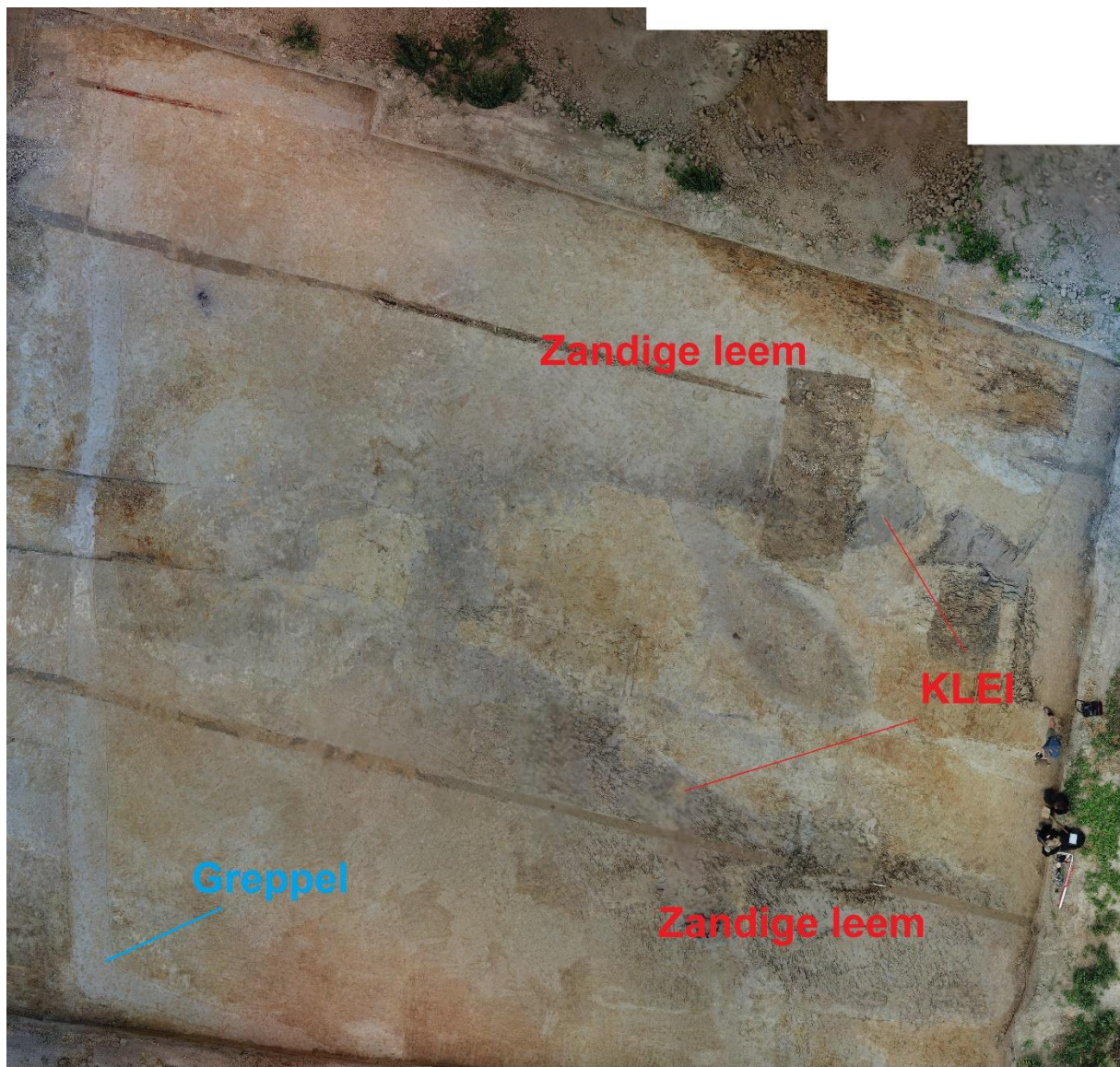
Twee houtskoolmeilers werden geanalyseerd (S2 en S27; datering en determinatie houtskool). Het verslag daarvan is terug te vinden als bijlage 15.

6.2.4. Enclos en erosiegeul

In het zuiden van het terrein werd een **omgreppeld terrein of enclos** aangetroffen, opgebouwd uit greppels S11, S13, S26 en S28. Greppels S26 en greppel S11/S28 kenden een noordwest-zuidoost oriëntatie. Greppel S13 was noordoost-zuidwest georiënteerd. Greppel S26 draaide af richting het zuidwesten. Vanaf daar werd deze steeds minder diep en kon uiteindelijk niet meer gevolgd worden. In coupe bleken de greppels een vergelijkbaar komvormig profiel te kennen waarbij onderaan vaak een grijze lens werd herkend (Figuur 33). Dit is het gevolg van bezinksel dat tijdens de gebruiksfase in de context terecht kwam. De greppels werden uitgegraven in de laagste zone van het terrein. Volgens bodemkundige Pierre Legrand dienen deze vastgestelde pakketten geïnterpreteerd te worden als opgevulde **erosiegeulen**. De opvallende ligging aan de voet van de helling bevestigt deze hypothese. De buitenste vulling bestaat uit een kleiig pakket. De latere afzettingen zijn zandlemiger en werd in verschillende fasen afgezet (Figuur 34). Enkel in het jongste opvullingspakket werd vondstmateriaal gevonden. Dit wordt beschreven onder het volgende hoofdstuk. Het geheel van greppels en geulen was afgedekt door een colluviaal pakket dat eerder aan bod kwam bij de beschrijving van de stratigrafie (zie hoofdstuk 6.1).

Figuur 33: Coupe op greppel S26 met onderaan de opvallende grijze lens (bezinking slib).

Figuur 34: Luchtbeeld van de depressie en de omringende greppel met aanduiding van de kleiige en zandlemige afzettingen.

Verschillende vondsten kunnen aan deze erosiegeul en het bovenliggende colluviaal pakket gekoppeld worden. Uit de bovenste laag van de erosiegeulen is een beperkte hoeveelheid handgevormd aardewerk gehaald (INR28; Figuur 35). Het aardewerk is sterk verweerd en heeft een reducerend baksel. Daarin is een relatief grote hoeveelheid *chamotte*verschraling aanwezig. Uit diezelfde context konden ook twee fragmenten **bouw materiaal** gerecupereerd worden (INR26 en 29; Figuur 36).

Figuur 35: Handgevormd aardewerk uit de erosiegeul.

Figuur 36: Bouwmateriaal uit erosiegeul S17.

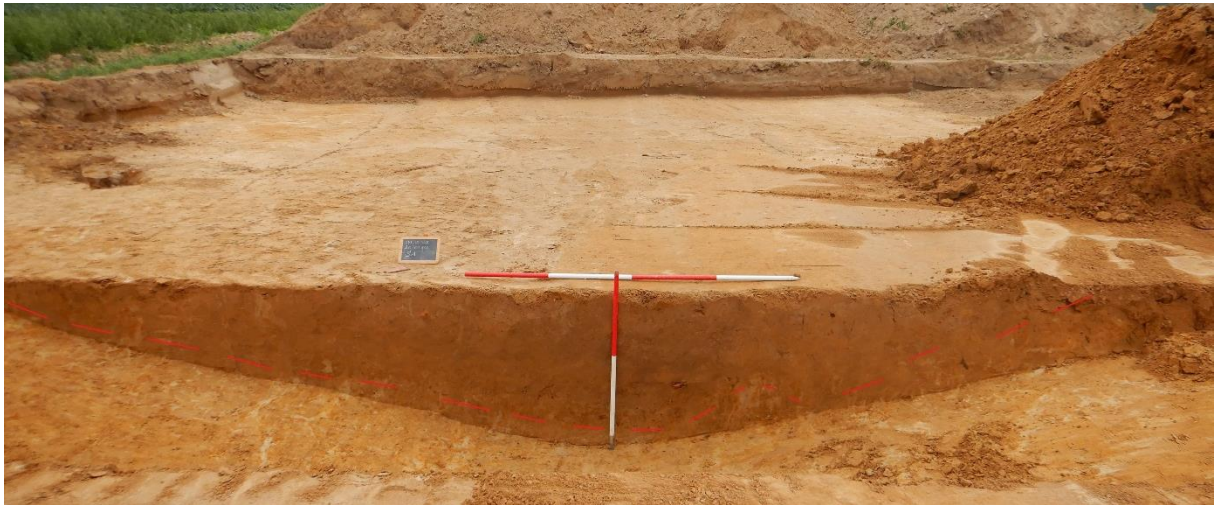
Reducerend aardewerk dat vervaardigd werd op het pottenbakkerswiel is gevonden in het colluviaal pakket (S29) dat bovenop de greppels en erosiegeulen was afgezet. Dit aardewerk wordt verder gekenmerkt door een zandige textuur (Figuur 37). Daarnaast werden tevens enkele fragmenten *chamotte*verschraald handgevormd aardewerk gevonden (INR27).

Figuur 37: Aardewerk uit het colluviale pakket.

6.2.5. Perceelsgracht

Parallel met de oostelijke putwand werd een brede **perceelsgracht** gevonden (S1; Figuur 38). Deze had een lichtbruine kleur. Een kraancoupe toonde een breed komvormig profiel dat zich slechts vaag aftekende. De zandlemige vulling bleek sterk uitgeloozd en had een grijsbruine kleur. De diepte bedroeg ongeveer 90cm onder het archeologische vlak. Op dit vlak bedroeg de maximale breedte ongeveer 10m.

Figuur 38: Coupe op gracht S1.

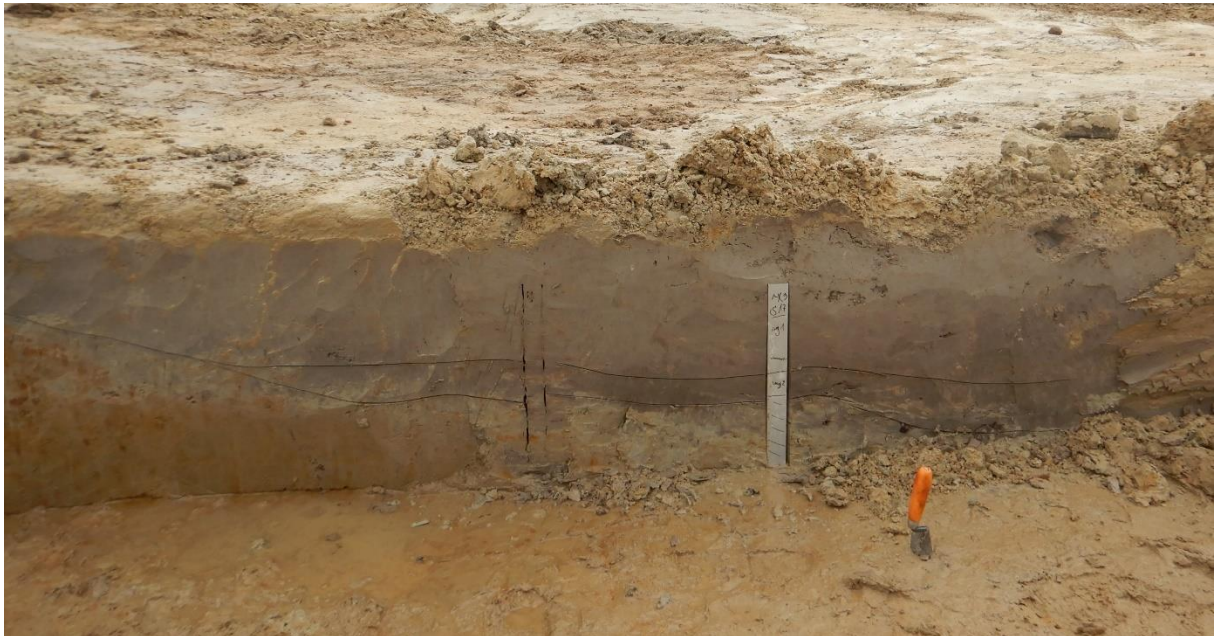
In perceelsgracht S1 is een kleine hoeveelheid roodgeglazuurd aardewerk en steengoed ingezameld (INR30; Figuur 39). Het gaat steeds om relatief kleine scherven die vermoedelijk pas tijdens het dempen van de gracht in de vulling terecht kwamen.

Figuur 39: Aardewerk uit de perceelsgracht.

6.3. Vegetatie

Op de bovenste pakketten van de erosiegeulen werd een palynologisch onderzoek uitgevoerd. Het vermoeden is dat deze pakketten en omliggende greppels dateren uit de Romeinse periode (ondanks een uitgevoerde 14C-analyse die een vroegere datering suggereert²²). Dit had de bedoeling om meer informatie te verwerven over de aard van het terrein dat door greppels omgeven werd. Vermoed werd dat deze greppel bewust werden uitgegraven rond een natte(re) zone binnen het landschap. Het rapport van dit onderzoek is integraal toegevoegd als bijlage 14. Onderstaande gegevens vormen een samenvatting van deze gegevens.

Figuur 40: Opge vulde erosiegeul S17 met de ingeslagen pollenbak.

Voor het bemonsteren van de aanwezige pollen in erosiegeul S17 werd een pollenbak van 40cm gebruikt (Figuur 40). In het monster werden voornamelijk pollen gevonden van planten met een voorkeur voor een vochtige ondergrond. Zo werd een dominantie van pollen van els vastgesteld. Dit is een boomsoort die goed gedijt in een permanent vochtige en voedselrijke ondergrond. Ook wilgenpollen werden aangetroffen in het monster, zij het in veel kleinere getale. Ook deze soort verkiest een vochtige en voedselrijke bodem. De sterke aanwezigheid van deze soorten suggereren dat zich ter hoogte van de erosiegeulen een moerasbos ontwikkelde. In de ondergroei ontwikkelde

²² Houtskool uit de onderzijde van greppel S13 (RICH-29316 (INR 8 spoor 13 HK onderaan greppel) : 1327±27BP):
650AD (56.3%) 710AD
720AD (39.1%) 780AD

zich een oeervegetatie en planten die een groeiplaats in ondiep water verkiezen, zoals waterdrieblad (Figuur 41).

Figuur 41: Bloeiend waterdrieblad (© Bert Mestdagh).

In de omgeving van dit elzenstruweel waren natte graslanden aanwezig. Naast verschillende grassen, groeide hierin waarschijnlijk ook riet en waternavel. Op de hogere en drogere gronden in de ruime omgeving waren open bossen of bosschages aanwezig. Hierin groeiden boomsoorten als eik, hazelaarstruweel en berk. Op basis van het relatief grote aantallen pollen van de eerste twee soorten, geeft aanleiding om ook een open bos in de nabije omgeving van de erosiegeul te veronderstellen.

Er werd ook pollen van graan aangetroffen. Dit kon niet nader op soort worden gebracht. De aanwezigheid van graanpollen is interessant aangezien dergelijke pollen zich niet al te ver kunnen verspreiden (relatief groot en zwaar), waardoor het aannemelijk is dat graan werd verbouwd in de directe nabijheid. Ook de aanwezigheid van akkeronkruiden, zoals klapproos en verschillende composieten, bevestigt de aanwezigheid van akkertjes in de buurt.

Ten slotte geeft het vastgestelde pollenspectrum weinig concrete aanwijzingen voor een datering. Er kan enkel verwezen worden naar de aanwezigheid van haagbeuk, wat bewijst dat de onderzijde van het spoor opgevuld raakte in of na de ijzertijd. Voordien kwam de soort namelijk niet voor in de regio. De uitvoerder suggereert bovendien dat het reëel is dat de oudste opvulling van de geul dateert uit de ijzertijd of de Romeinse periode. Dit is gebaseerd op het erg kleine aandeel (gewone) beuk. Deze soort kent namelijk een sterke uitbreiding in het noorden van België vanaf de vroege middeleeuwen.

Het onderzoek van de houtskoolmeilers schetst een beeld dat hier in overeenstemming mee is. Er werd hier namelijk overwegend eik gebruikt voor de houtskoolproductie (in meiler S2 werd zelfs uitsluitend eik herkend). Een aanvulling vormt een kleine hoeveelheid houtskool afkomstig van hout van els en appel dat uit houtskoolmeiler S27. De datering van deze structuren en dus ook van de planten is te situeren tussen 20 en 210 AD. Het volledige verslag van de het onderzoek naar de meilers is toegevoegd als bijlage 15.

7. INTERPRETATIE EN DATERING

De oudste archeologische resten wijzen op menselijke aanwezigheid binnen het plangebied tijdens de **prehistorie**. Het gaat om een vermoedelijk neolithische kling die gevonden is in het zuiden van het opgegraven terrein. Ook tijdens het proefsleuvenonderzoek werd eerder een silexartefact ingezameld (een ongedateerde geretoucheerde afslag). De schaarse aanwezigheid van deze vondsten suggereert een kortstondige of erg sporadische aanwezigheid tijdens deze periode.

De oudste grondsporen zijn de houtskoolmeilers die dateren uit de eerste helft van de **Romeinse periode**. Twee ervan werden gedateerd via een ¹⁴C-analyse, met telkens een resultaat tussen 20AD (95.4%) 210AD. Vermoedelijk werd het terrein eerst ontgonnen door het rooien van het bos. De bomen werden vervolgens verwerkt tot houtskool. Voor deze productie werd vooral gebruik gemaakt van eik, een boomsoort die niet enkel frequent voorkomt, maar die door de hardheid van het hout ook erg kwalitatieve houtskool opleverde. De meeste houtskoolmeilers bestaan uit een kuil waarin één keer houtskool werd geproduceerd. Houtskoolmeiler S2 is een zeldzamer voorbeeld waarbij de brandkuil werd herbruikt. Waarschijnlijk situeren beide gebruiksfasen zich kort na elkaar (hooguit enkele dagen of weken). Ook in de nabije omgeving en in de regio zijn tijdens opgravingen verschillende houtskoolmeilers gevonden.²³

Nadat het bos verdwenen was, werd vermoedelijk een greppel uitgegraven rond een natte(re) zone in het laagste deel van het landschap. De situering van deze greppel rond een drassige ruimte lijkt doelbewust. Houtskool uit de onderkant van greppel S13 is gedateerd in de 7de of 8ste eeuw.²⁴ Op basis van het vondstmateriaal in de centrale depressie en het voorkomen van een door greppels omsloten depressie lijkt echter een Romeinse datering aannemelijker, al blijft de vroegmiddeleeuwse oorsprong ook mogelijk. Op basis van het reducerend gebakken aardewerk met een zandige textuur raakte de depressie en de greppels ten laatste vanaf de vroege middeleeuwen afgedekt door een colluviaal pakket. Voor deze context is geen eenduidige interpretatie gevonden. Omgreppelde zones (*enclos*) met daarbinnen uitgesproken natuurlijke verschijnsel (zoals hier een moeras) kunnen geïnterpreteerd worden als een pre-Christelijk fenomeen. Dit suggereert dat dit deel van het terrein aanzien werd als een rituele ruimte. Archeologische vondsten of sporen om dit te ondersteunen zijn niet

²³ DEFORCE K. *et al.* 2021 en BEKE F. *et al.* 2020

²⁴ RICH-29316: 1327±27BP
650AD (56.3%) 710AD
720AD (39.1%) 780AD

aangetroffen. De onregelmatigheid van de greppel kan suggereren dat de structuur toch eerder in een functionele sfeer geplaatst moet worden. Ook hier vormt het ontbreken van structuren, sporen of vondsten binnen de greppels een probleem. Daardoor is de optie van een *enclos* rond een erf niet plausibel. Ook de ligging in het laagste deel van het landschap ter hoogte van een erosiegeul maakt dit onwaarschijnlijk. Tim Clerbaut²⁵ suggereert dat de greppels mogelijk een geleidende of insluitende functie hadden voor het vee. Binnen deze hypothese deed de *enclos* dan dienst als een veekraal. De erosiegeul zou daarbij herbruikt kunnen zijn als drenkpoel.

Ten noorden van deze structuur werden twee brandrestengraven bijgezet. In één ervan werd aardewerk gevonden dat algemeen gedateerd is tijdens de 1ste - 2de eeuw. Het is onduidelijk of er een relatie is tussen de *enclos* en de brandrestengraven en wat de exacte chronologische verhouding is tussen beiden.

Het voorkomen van brandrestengraven is geen zeldzaamheid in de regio. Ook bij eerdere opgravingen zijn ze sporadisch aan het licht gekomen. In de ruimere omgeving (straal van 10km) zijn negentien vondstlocaties bekend. Daarbij gaat het om sites waar individuele contexten zijn gevonden, maar ook om uitgebreidere grafvelden. Ze worden opgesomd in onderstaande tabel en zijn gesitueerd op een kaart (Figuur 42). De tabel en kaart geven aan dat de brandrestengraven voorkomen doorheen de regio en dat ze zich zowel op de hogere als lagere delen van het landschap bevinden, maar vaak gelinkt kunnen worden aan beekvalleien en hun randen.

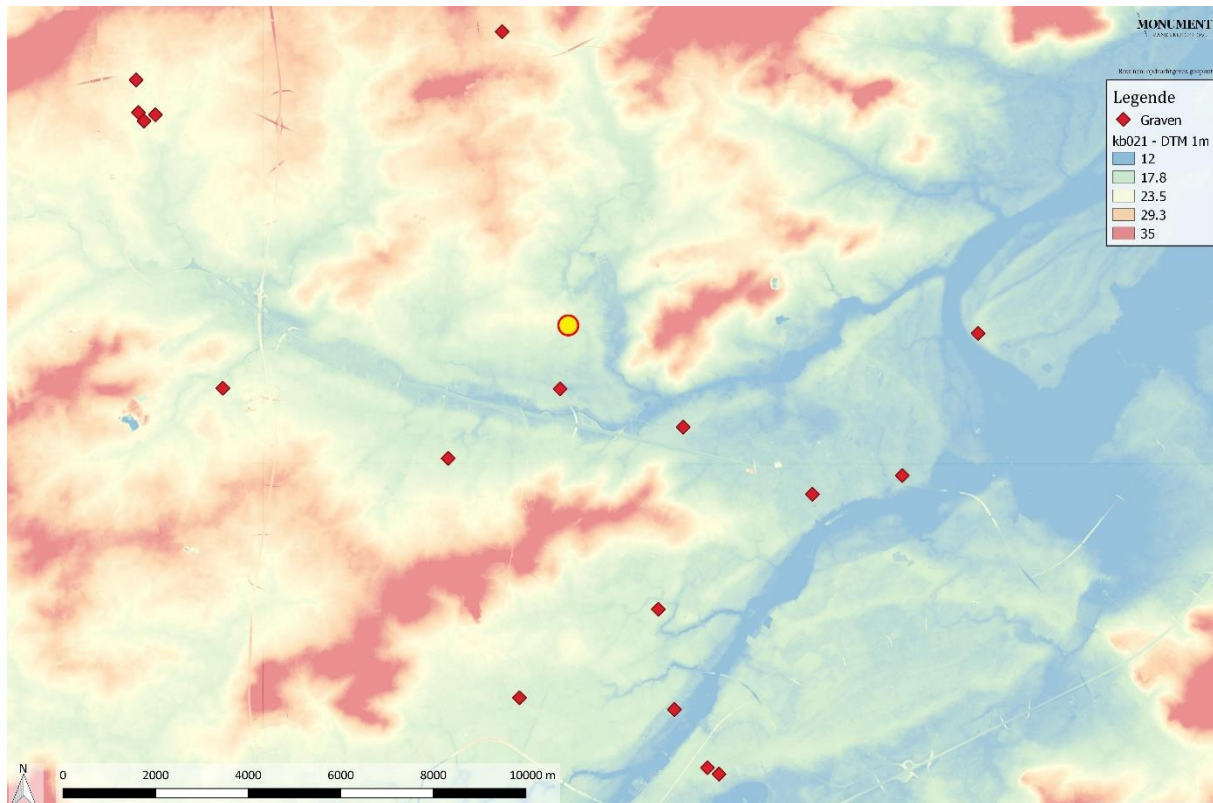
In brandrestengraf S22 werden enkele opmerkelijke gebruiken vastgesteld. Een grote verbrande scherf werd in verband gebracht met een *pars pro toto* principe, waarbij een deel van geheel (in dit geval een aardewerkvorm die op de brandstapel belande) de volledige vorm vertegenwoordigd. Deze werd gebruikt als basis om de onverbrande grafgiften in de nis te plaatsen. Dit wordt wel vaker vastgesteld in de begrafenistraditie van die tijd. Ook het *post cocturam* doorboren van de bodem, zoals bij het potje of beker werd vastgesteld, vormt een gekend fenomeen. Het is onder meer herkend op een recent onderzocht grafveld te Damme – Stakendijke.²⁶ Meestal wordt dit geïnterpreteerd als het ritueel onbruikbaar maken van het vaatwerk.

²⁵ Persoonlijk commentaar Tim Clerbaut (Universiteit Gent)

²⁶ HUYGHE J. et al. 2021: p. 47.

Locatie	#	Datering	Bron
Harelbeke Heerbaan/Gavers	1	Romeins	CAI Locatie 71092
Harelbeke Molhoek	9	Romeins	CAI Locatie 77317
Hulste Kuurnsestraat	7	Romeins	DESPRIET 1983
Ingelmunster Bollewerpstraat	1	Romeins	MESTDAGH 2020
Ingelmunster Meulebekestraat	2	Romeins	
Izegem Hondekensmolenstraat	1	AD 2° helft 1°- begin 2° eeuw (Flavisch)	WUYTS & TEETAERT 2011:
Kuurne Pieter Verhaeghestraat	6	Vroeg-Romeins	KALSHOVEN & VERBEEK 2015
Kuurne/Harelbeke Ter Perre	3	Romeins	VERHAEGHE ET AL 2017
Oostrozebeke Leegstraat	6	1 ^{ste} – 2 ^{de} eeuw	EGGERMONT & VAN HEYMBEECK 2014
Pittem Posterijlaan	1	Romeins	DERWEDUWEN & BRACKE 2016
Roeselare Beveren Noord-Oost	7	(nog in voorbereiding)	MOSTERT ET AL 2015
Roeselare Beveren Noord-Oost	2	Romeins	DECONYNCK ET AL 2014
Roeselare Onledegoedstraat (Beveren)	7	(nog in voorbereiding)	HAZEN ET.AL. 2016
Roeselare Onledegoedstraat (Beveren)	4	Romeins	DECONYNCK ET AL. 2015
Roeselare Sint- Martinusstraat (Oekene)	4	AD 60-120	HOORNE & MESSIAEN 2011
Roeselare Ventweg Zuid	1	1 ^{ste} – 3 ^{de} eeuw	DE WILDE & WYFFELS 2018
Wakken Kapellestraat		Romeins	DERWEDUWEN (in voorbereiding)
Wielsbeke Houtvezelstraat	1	1 ^{ste} – 3 ^{de} eeuw	BOECKSTEYNS (in voorbereiding)
Wielsbeke Lobeekstraat	36	Romeins	VANHOUTE ET AL. (in voorbereiding)
Wielsbeke Vaartstraat	5	Romeins	HOORNE 2006

Tabel: Vondstlocaties van brandrestengraven in de omgeving van de Meulebekestraat.²⁷

Figuur 42: De site (gele bol) met daarrond de projectie van andere brandrestengraflocaties.

De jongste fase binnen het plangebied omvat een perceelsgracht. Deze is op basis van het vondstmateriaal gedateerd tijdens de **postmiddeleeuwse periode**. De aanwezigheid ervan geeft aan dat in deze periode het terrein in gebruik werd genomen als cultuur- en akkerland.

²⁷ Met dank aan Willem Hantson (BieRADAR) voor de lijst van brandrestengraven in het werkingsgebied van het BieRADAR.

8. ONDERZOEKSVRAGEN

Op basis van de eerder uitgevoerde prospectie door middel van proefsleuven werden verschillende (niet-limitatieve) onderzoeksvragen opgesteld.²⁸ Hieronder worden deze hernomen en van een zo volledig mogelijk antwoord voorzien:

- **Hoe is de bodemopbouw en heeft dit invloed op de bewaring van de sporen?**

Binnen het grootste deel van het plangebied werd een eenvoudige opbouw van een A-, B-, C-horizont vastgesteld. Enkel in het zuiden werd (ter hoogte van een depressie) een colluviaal pakket herkend bovenop een B-horizont. De afdekking van het archeologische vlak door dit colluvium had een goede invloed gehad op de onderliggende laag. Bovendien zal het vondstmateriaal uit dit colluvium bijkomende informatie verschaffen over de datering van de archeologische sporen.

- **Stammen de archeologische sporen en artefacten uit meerdere perioden en is er een chronologie op te stellen?**

Er werden vondsten aangetroffen uit de prehistorie en vondsten uit de Romeinse en postmiddeleeuwse periode. De sporen uit de Romeinse periode is het terrein waarschijnlijk eerst ontgonnen of ontbost (houtschoolmeilers). Later werd ter rond de nattere zone een greppel uitgegraven en zijn één of twee brandrestengraven geplaatst. Pas in de postmiddeleeuwse periode werden opnieuw archeologisch zichtbare activiteiten uitgevoerd via het uitgraven van een brede perceelsgracht.

- **Wat is de aard van de archeologische site, sporen en/of artefacten (bewoning, funerair, ambachten, ontginning...)?**

De houtschoolmeilers zijn sporen die in verband kunnen worden gebracht met de ontginning van het toenmalige boslandschap in functie van houtschoolproductie. Dit ging vaak gepaard met het in cultuur brengen van het ruimere landschap. De *enclos* is nog steeds moeilijk te interpreteren. Er is de optie dat de zone deel uitmaakte van een rituele sfeer, waarbij het moeras een belangrijke rol speelde. Een andere optie suggereert een functionele context waarbij de greppels het doel hadden het vee in te sluiten en waarbij de natte zone gebruikt werd als drenkpoel.

²⁸ MESTDAGH 2020b: p. 4-5

- **Kon de omvang van de volledige archeologische site worden achterhaald? Zoja, is er een vorm van afbakening herkend (zoals greppels of palissaden)?**

De site strekte zich verder uit dan het plangebied. Het vervolg van de *enclos* bevindt zich vermoedelijk nog onder het zuidelijker perceel. Ook de zone met houtskoolmeilers en brandrestengraven strekt zich waarschijnlijk verder uit binnen het landschap.

- **Werd er informatie verkregen over de omvang van het grafveld?**

Er zijn geen concrete gegevens verkregen over de omvang van het grafveld. Bovendien is de term grafveld in deze casus niet van toepassing. Brandrestengraven lijken veelal verspreid aanwezig binnen het landschap, waarbij er geen zones aan te wijzen zijn waarbinnen ze wel of niet kunnen voorkomen. Het is eerder uitzonderlijk dat deze zich in duidelijk af te bakenen zones bevinden. Daarom is hier eerder sprake van één of twee geïsoleerde brandrestengraven.

- **Welke concrete informatie leverde het onderzoek van de houtskoolmeilers op?**

De datering van de houtskoolmeilers (1ste – 2de eeuw) geeft de datering van deze contexten aan en dus ook van de ontginning van het landschap. De analyse van houtskoolstalen toonde ook aan dat vooral eik uit naburig gerooid bos werd geselecteerd voor houtskoolproductie.

- **Zou het vlakdekkend opgraven van de zone met houtskoolmeilers bijkomende informatie hebben opgeleverd?**

De informatie die het onderzoek van de houtskoolmeilers opleverde sluit aan bij de kennis die onderzoek van vergelijkbare structuren in de regio ook reeds opleverde. Dit toont steeds meer een beeld waarbij bewust boomsoorten (meestal eik) werden geselecteerd voor houtskoolproductie. De dateringen op deze en andere houtskoolmeilers uit de omgeving toont ook dat het landschap in de regio voornamelijk ontgonnen werd vanaf de vroeg-Romeinse periode.

- **Werden gebouwen herkend en zijn die binnen gekende typologieën in te passen?**

Er zijn geen sporen gevonden van gebouwstructuren binnen het plangebied.

- **Hoe past de vindplaats binnen het regionale landschap uit deze specifieke periode? Zijn deze vergelijkbaar met andere soortgelijke vindplaatsen uit dezelfde periode of heeft de site een afwijkend karakter?**

Het beeld van een landschap dat vanaf de vroeg-Romeinse periode ontgonnen wordt (houtschoolmeilers) werd al eerder in de regio opgemerkt. Deze ontginning wordt bovendien gestaafd door de aanwezigheid van brandrestengraven. Het voorkomen van deze brandrestengraven verspreid in het landschap is ook eerder elders in de regio en in Ingelmunster vastgesteld. Deze vindplaats pas met andere woorden perfect in het beeld dat ook door andere archeologische onderzoek werd geschetst.

- **Is er tijdens de archeologische opgraving informatie verkregen over de vegetatie binnen en rond de site en wat zegt dit over de menselijk activiteiten in de omgeving?**

De bovenzijde van de erosiegeul (die omgeven was door een *enclos*) werd bemonsterd op pollen. Dit bracht een beeld van landschap met een overwegend vochtminnende vegetatie tijdens de (vroeg) Romeinse periode. Dit uitte zich in een elzenbroekbos dat ter hoogte van het plangebied en de andere lagere delen het landschap vulde. Ook de hogere delen van het landschap waren ingenomen door bos, maar dan wel door bomen die een droge groeiplaats prefereren. Ook werden pollen aangetroffen die verwijzen naar het voorkomen van natte graslanden en akkers met graanproductie.

- **Kan op basis van de aangetroffen sporen een verwachtingspatroon voor de omliggende percelen opgemaakt worden?**

Op het aansluitende zuidelijke perceel kan het vervolg van de *enclos* verwacht worden. Verder bevinden zich op de aansluitende percelen waarschijnlijk nog meer brandrestengraven en houtschoolmeilers.

9. SAMENVATTING

In het kader van een stedenbouwkundige vergunningsaanvraag te Ingelmunster Meulebekestraat werd een archeologienota opgesteld, waarbij een archeologische evaluatie is gemaakt van een plangebied langs de Meulebekestraat te Ingelmunster. In eerste instantie is een uitgebreide bureaustudie (2019I240) uitgevoerd, gevolgd door een vooronderzoek door middel van proefsleuven (2020E77). Dit mondde vervolgens uit in het advies om een deel van het plangebied vlakdekkend op te graven.

Tijdens de opgraving werden enkele artefacten gevonden uit de prehistorie. Deze tonen de menselijke aanwezigheid aan tijdens de periode, maar om meer details te achter halen, werden te weinig vondsten gedaan. Vanaf de Romeinse periode zijn de sporen beter vertegenwoordigd. Houtskoolmeilers geven aan dat tijdens de 1ste – 2de eeuw de omgeving ontgonnen werd. De bomen werden gerooid en voornamelijk eik werd gebruikt voor houtskoolproductie. Daarna werd het terrein verder ingericht. Rond een natte(re) zone werd een greppel uitgegraven die een *enclos* vormde. In de omgeving werden twee brandrestengraven bijgezet. Of deze een rechtstreeks verband hebben met de *enclos* is waarschijnlijk, concrete gegevens ontbreken echter.

De jongste sporen bestaan uit een perceelsgracht die in het noordoosten van het plangebied werd uitgegraven. Deze gracht markeerde de perceelsgrens tijdens de nieuwe tijd.

9. BIBLIOGRAFIE

9.1. Literatuur

- ACKE B., BARTHOLOMIEUX B. & GALLOO M. 2016. *Archeologienota Ingelmunster Meulebekestraat. Verslag van resultaten bureaustudie*. Rapporten Monument Vandekerckhove. (ID976)
- ACKE B. & BRACKE M. 2018. *Archeologienota Ingelmunster Kruisstraat 4-6. Verslag van resultaten bureaustudie*. Rapporten Acke & Bracke. (ID9294)
- BEKE F., VAN DEN DORPEL A. & HANTSON W. 2020. Landschap, bosontginning en houtskoolproductie in de Romeinse tijd: Gallo-Romeinse houtskoolmeilers te Hoogdele – Honzebrouckstraat (prov. West-Vlaanderen). *Signa* 9: p. 11-18.
- BOECKSTEYNS, A., VANHOUTTE, C., MESTDAGH B. (in voorbereiding). *Archeologische opgraving Wielsbeke Houtvezelstraat (prov. West-Vlaanderen). Basisrapport*. Rapporten Monument Vandekerckhove, Ingelmunster.
- BRUYNINCX T. 2017, *Archeologische opgraving Ingelmunster Nijverheidstraat, Ingelmunster*. Rapporten Monument Vandekerckhove 2017/021, Ingelmunster.
- DE CLERCQ W. 2009. *Lokale gemeenschappen in het Imperium Romanum. Transformaties in rurale bewoningsstructuur en materiële cultuur in de landschappen van het noordelijk deel van de civitas Menapiorum. (Provincie Gallia-Belgica, ca. 100 v. Chr. – 400 n. Chr.)*. Proefschrift voorgedragen tot het behalen van de graad van Doctor in de Archeologie. Universiteit Gent.
- DECONYNCK J. 2008. *Het Gallo-Romeins brandrestengraf in het zandige deel van Civitas Menapiorum: een vergelijkend onderzoek naar 13 grafvelden*. Masterthesis Universiteit Gent.
- DECONYNCK J., WUYTS F., WINDEY S., CRUZ F., LALOO P., ALLEMEERSCH L. & DE REU J. (2014) *Roeselare Bedrijventerrein 'Noord-Oost'. Rapportage van het archeologisch proefsleuvenonderzoek*, Rapport 73, GATE bvba.

- DECONYNCK J., VERGAUWE R., ROZEK J. & CRUZ F. 2015. *Beveren-Onledegoed, rapportage van het archeologisch proefsleuvenonderzoek*, Rapport 97, GATE bvba, Gent.
- DEFORCE K, MESTDAGH B., VANHOUTTE C., EGGERMONT N. & Derweduwen N. 2021 Anthracologisch onderzoek en radiokoolstofdatering van Romeinse houtskoolbranderskuilen uit Ingelmunster (prov. West-Vlaanderen). In: *Signa* 10: p. 71-76.
- DERU X. 2005. Les production de l'atelier de potiers des « Quatre Bornes » aux Rues-des-Vignes (Nord). In: *SFECAG, Actes du Congrès de Blois*: p. 469-478.
- DERWEDUWEN N., & BRACKE M. 2016: *Archeologische opgraving Pittem Posterijlaan (prov. West-Vlaanderen)*, Rapporten Monument Vandekerckhove.
- DERWEDUWEN N. (in voorbereiding). *Archeologische opgraving Wakken Kapellestraat. Eindverslag*. Rapporten Monument Vandekerckhove.
- DESPRIET P. 1983, Romeinse brandrestengraven in Hulste, *De Leiegouw* jg. XXV, afl. 2: p. 151-158.
- DE WILDE M. & WYFFELS F. 2018. *Nog een brandrestengraf. Toevalsvondst Roeselare Ventweg-Zuid. Eindverslag van een toevalsvondst*. Onderzoeksrapporten agentschap Onroerend Erfgoed 106, Brussel.
- EGGERMONT N. & VAN HEYMBEECK E. 2014. *Archeologische opgraving Oostrozebeke Leegstraat (provincie West-Vlaanderen)*. Rapporten Monument Vandekerckhove 2017/21, Ingelmunster.
- HAZEN P. ET AL. 2016. *Roeselare, Beveren, Bedrijventerrein Onlededebeek. Evaluatie- en selectierapport van de archeologische opgraving*, Rapporten VEC.
- HOORNE J. 2006. Archeologisch onderzoek langs de Vaartstraat te Wielsbeke. *Leiesprokkels Jaarboek 2005-2006*: p. 50-87.
- HOORNE J. & MESSIAEN L. 2011. *Oekene Heilig-Hartziekenhuis Roeselare-Menen. Rapportage archeologisch vooronderzoek*, Rapport 21, GATE bvba.

- HUYGHE J., DECONYNCK J., LALOO P., LAMBRECHT G. & DE CLERCQ W. 2021, Het culturele vondstmateriaal van het Romeins grafveld te Damme Stakendijke: lokale tradities onder de loep (prov. West-Vlaanderen), *Signa*, 10, p. 35-48.
- KALSHOVEN M., VERBEEK C. 2015. *Kuurne, Pieter Verhaeghstraat (Kortrijk-Noord)*. Archeologische opgraving, BAAC rapport A-13.0095.
- MESTDAGH B. 2020a. *Ingelmunster Meulebekestraat (prov. West-Vlaanderen)*. Verslag van Resultaten proefsleuvenonderzoek. Rapporten Monument Vandekerckhove. (ID15754)
- MESTDAGH B. 2020b. *Ingelmunster Meulebekestraat (prov. West-Vlaanderen)*. Programma van maatregelen proefsleuvenonderzoek. Rapporten Monument Vandekerckhove. (ID15754)
- MESTDAGH B. 2021. *Ingelmunster Bollewerpstraat*. Eindverslag opgraving. Rapporten Monument Vandekerckhove.
- MOSTERT M. & BAKX R. 2016. *Evaluatierapport Roeselare, Beveren Noord, Vloedstraat, Opgraving*, BAAC bvba.
- THYS C., VAN GOIDSENHOVEN W., DE TOLLENAERE J., & WILLAERT A. 2017. Archeologienota Kapellehoek (Meulebeke, West-Vlaanderen). Verslag van resultaten bureauonderzoek. Rapporten Ruben Willaert bvba. (ID 3360)
- VANHOUTTE C., MESTDAGH B. & SCHELTJENS S. (in voorbereiding). *Archeologische opgraving Wielsbeke Lobeekstraat*. Rapporten Monument Vandekerckhove, Ingelmunster.
- VERHAEGHE C., DEMOEN D., JANSSENS N., DESMET C. 2017: *Archeologische prospectie met ingreep in de bodem Kuurne/ Harelbeke 'Ter Perre'*, BAAC Vlaanderen rapport 467, Gent.
- VERMEERSCH J. 2019. *Ingelmunster Meulebekestraat 112 (prov. West-Vlaanderen)*. Verslag van resultaten bureaustudie. Rapporten Monument Vandekerckhove. (ID13298)

- WUYTS F. & TEETAERT D. 2011: *Archeologisch proefsleuvenonderzoek Izegem - Hondekensmolenstraat*, Antea archeologie rapporten, Antwerpen.

9.2. Internetbronnen

- <http://ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/>
- <http://inventaris.onroenderfgoed.be>
- <http://www.cartesius.be/CartesiumPortal/>
- <http://www.geopunt.be/>
- <http://www.ngi.be/topomapviewer/>
- <https://cai.onroenderfgoed.be/>
- <http://kasteelvaningelmunster.be/historiek-kasteel/>

10. BIJLAGEN

- Bijlage 1: Opgraving op GRB (algemeen)
- Bijlage 2: Opgraving op GRB (detail)
- Bijlage 3: Opgraving op luchtfoto
- Bijlage 4: Opgraving op DTM
- Bijlage 5: Profielen en hoogtes op DTM
- Bijlage 6: Allesporenkaart
- Bijlage 7: Allesporenkaart noord
- Bijlage 8: Allesporenkaart zuid
- Bijlage 9: Puntvondsten
- Bijlage 10: Sporenlijst
- Bijlage 11: Vondstenlijst
- Bijlage 12: Fotolijst
- Bijlage 13: 14C-analyse
- Bijlage 14: Rapport Botanisch onderzoek (ADC)
- Bijlage 15: Rapport anthracologisch onderzoek (KBIN)